КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ДЕПОЗИТТЕРДИ КОРГОО АГЕНТТИГИ

ЖЫЛДЫК ОТЧЕТ
2023

2023-жылы үчүн Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин иши жөнүндө отчёт

Кыргыз Республикасынын Депозитерди коргоо боюнча агенттигинин Жылдык отчету “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын 40-беренесине ылайык даярдалган.

2023-жылы үчүн Жылдык отчёт Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин Директорлор кеңешинин 2024-жылдын 24-апрелиндеги № 16 токтому менен бекитилген.

2023-жылдын 31-декабрындагы абалына карай финансылык отчеттуулук “ЭйчЭлБи марка Аудит” ЖЧК көз карандысыз аудитордук компаниясынын 2024-жылдын 4-мартындагы корутундусу менен ырасталган.

Ушул Жылдык отчёттун мазмунуна жана аны жайылтууга байланыштуу маселелер боюнча Бишкек шаары, Москва көчөсү, 190 дареги боюнча жайгашкан Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигине кайрылса болот.

Телефон: (+996 312) 456-456

Факс: (+996 312) 455-527

Электронная почта: deposit@deposit.kg

Веб-сайт: http//www.deposit.kg

МАЗМУНУ

Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин аткаруучу директорунун кайрылуусу	3
Агенттиктин 2023-жылкы Директорлор кеңешинин курамы	6
1-глава. Жалпы маалымат	7
1.1. Агенттик, анын ыйгарым укуктары, милдеттери жана функциялары жөнүндө	8
1.2. Депозиттерди коргоонун укуктук системасы	9
2-глава. Депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларына сереп	12
2.1. Кыргыз Республикасынын банк сектору	13
2.2. Кепилденген депозиттер	16
2.3. Депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары	17
3-глава. Депозиттерди коргоо фонду	18
3.1. Депозиттерди коргоо фондунун калыптануу динамикасы	19
3.2. Депозиттерди коргоо фондунун активдерин башкаруу	22
4-глава. Компенсацияларды төлөө	25
4.1. Кепилденген учурда компенсация төлөөнүн тартиби	26
4.2. Банкрот болгон банктардын аманатчыларына компенсацияларды төлөө	27
5-глава. Эл аралык кызматташтык жана коомчулукту маалымдоо	28
5.1. Эл аралык кызматташтык	29
5.2. Коомчулукка маалымат берүү	34
6-глава. Агенттиктин ишин натыйжалуу башкарууну камсыз кылуу	43
6.1. Корпоративдик башкаруу	44
6.2. Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу	46
6.3. Персоналды башкаруу	49
6.4. Мамлекеттик тилди өнүктүрүү	51
6.5. Маалыматтык коопсуздук жана программалык-аппараттык камсыздоо	52
6.6. Тобокелдиктерди башкаруу	53
6.7. Ички контроль жана аудит	54
7-глава. Агенттиктин коомдук иши	55
7.1. Агенттиктин коомдук иши	56
8-глава. Финансылык отчеттуулук жана көз карандысыз аудитордун корутундусу	57
8.1. Финансылык абал жөнүндө отчет	58
8.2. Жыйынды киреше жөнүндө отчет	59
8.3. Депозиттерди коргоо фондундагы өзгөрүүлөр жөнүндө отчет	60
8.4. Акча каражаттарынын кыймылы жөнүндө отчет	61
Көз карандысыз аудитордун корутундусу	62

Кыргыз Республикасынын
Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин
аткаруучу директорунун кайрылуусу

Урматтуу окурмандар!

Сиздердин назарыңыздарга Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин (мындан ары - Агенттик) 2023-жыл үчүн ишинин жыйынтыктары жөнүндө жылдык отчетту сунуштайбыз.

2023-жылы Кыргыз Республикасынын банк секторунда аманатчыларды колдоо боюнча институционалдык өнүктүрүүнүн жыйынтыгын чыгаруу жагынан абдан кызуу жыл болду. Бул окуяларга өбөлгө болуп "Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү бөлүгүндө Кыргыз Республикасынын Президентинин, Министрлер Кабинетинин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Кыргыз Республикасынын аманатчыларын коргоо институтун өнүктүрүү максатында кабыл алынган чечимдери саналат.

Өзгөчө мааниге ээ болгон орчундуу өзгөрүүлөрдүн бири болуп 2026-жылга чейин Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн Улуттук программасын ишке ашыруунун алкагында банктардын, МФК жана турак жай-сактык кредиттик компаниялардын аманатчыларынын депозиттери боюнча компенсациялардын өлчөмүн 200 миң сомдон 1 миллион сомго чейинки суммага жогорулатуу болду.

Мындан тышкары, депозиттерди коргоо тутумунун натыйжалуулугун жогорулатуу максатында Агенттикке банктарды жана башка финансы-кредиттик уюмдарды жоюу, көйгөйлүү зайымчылардын кайрылууларын кароо боюнча функциялар жүктөлдү, аны менен бирге Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 10-августундагы № 281 Жарлыгына ылайык Агенттикке Банктарды жоюу боюнча агенттикти бириктирүү жолу менен кайра уюштуруу боюнча иш-чаралар жүргүзүлдү.

Жогоруда аты аталган чечимдерден жана иш-чаралардан тышкары, депозиттерди коргоо системасына жеке адамдардын жана жеке ишкерлердин банктар тарабынан чыгарылган электрондук акчалары да камтылды.

Банктардын, МФК жана турак жай-сактык кредиттик компаниялардын лицензиясы Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан жокко чыгарылган учурдан тартып Кепилденген учурдун келип чыгышын караган өзгөртүүлөрдү киргизүү депозиттер боюнча компенсацияларды тез төлөө жагында камсыз кылуунун олуттуу жетишкендиги болуп саналат. Бул өзгөртүү Агенттиктин депозиттерди коргоо системасында эларалык мыкты тажрыйбаны колдонууга умтулуусун көрсөтөт. Бул өзгөртүүлөр 2024-жылдын 19-мартынан тартып күчүндө.

Жалпысынан бул жетишкендиктер Агенттиктин калкты социалдык жактан коргоону, ошондой эле өлкөдөгү финансылык туруктуулукту камсыз кылуудагы маанилүү ролун тастыктайт. Албетте, Агенттиктин ролун күчөтүү боюнча көрүлгөн чаралар калктын банк тутумуна болгон ишенимин жогорулатууну камсыз кылган. Бул өз кезегинде банк секторунун ресурстук базасын көбөйтүүдө жана кредиттөө рыногун жандандырууда чоң роль ойноду. Мунун алкагында банк секторунун активдер, депозиттик база жана пайда сыяктуу көрсөткүчтөрүнүн туруктуу өсүш тенденциясы байкалган. Ошентип, 5,8 миллиард сомго жеткен Депозиттерди коргоо фондунун өсүшү менен бирге, каржы системасынын чыңдалышын жана аманатчылардын банк тутумуна болгон ишениминин жогорулагандыгын айтууга болот.

Жыл ичинде Агенттиктин ыйгарым укуктарын аткарууда операциялык тобокелдиктерди тескөө системасында контролго басым жасоо менен ички контролду жана тобокелдиктерди башкарууну күчөтүү боюнча иштер улантылды. Айрыкча, 2023-жылдын жазында АКШ, Улуу Британия жана Швейцариядагы банктык кризисти жана анын бүткүл дүйнө жүзү боюнча депозиттерди камсыздандырууга тийгизген таасирин эстен чыгарбашыбыз керек.

2023-жылы бизнес процесстерин талдоодогу кемчиликтерди аныктоо жана ага жүктөлгөн милдеттерди аткарууда Агенттиктин даярдыгынын деңгээлин аныктоо үчүн кризистик кырдаалдардын башталышынын ар кандай сценарийлерин колдонуу менен стресс-тестирлөө жүргүзүлдү. Мында Агенттиктин башкаруу органдары тарабынан чыгарылган жана кабыл алынган ички укуктук ченемдик актылар чоң роль ойнойт.

Агенттиктин эң маанилүү ички укуктук ченемдик актыларын өркүндөтүү максатында 2023-жылы “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Агенттиктин 49 ички ченемдик укуктук актысына жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларына ылайык келүүсү жагында инвентаризация жүргүзүлдү.

Агенттиктин 2023-2025-жылдарга өнүктүрүү стратегиясында аныкталган милдеттерди ишке ашыруунун алкагында тобокелдиктерди баалоонун негизинде мүчөлүк акыларды баалоонун дифференцияланган системасын киргизүү методологиясын иштеп чыгуу жана аманатчылардын маалымат базасын жүргүзүүдө банктар-катышуучуларды тестирлөө жана аманатчыларга компенсациялардын суммаларын шифрленген форматта текшерүү үчүн иш-чаралар жүргүзүлдү.

“Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили жөнүндө” Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамы кабыл алынгандан бери Агенттиктин мамлекеттик тилде ички укуктук ченемдик актыларды жана башка иш-чараларды түзүү боюнча өнүктүрүүгө багытталган аракеттерди өзгөчө белгилеп кетсе болот.

Депозиттерди камсыздандыруучулар дуушар болгон татаал кырдаалдардан чыгуу үчүн жеткиликтүү инструменттердин ролун жана спектрин кошкондо, банк кризистерин жана депозиттерге кепилдик системаларын жөнгө салуу боюнча ченемдик базаны кайра карап чыгуу максатында эларалык деңгээлде аракет болгон демилгелерди мониторинги боюнча жумуштар үзгүлтүксүз жүргүзүлүүдө.

2023-жылы Агенттик Евразия экономикалык биримдигинин (ЕАЭБ) өлкөлөрү менен банктык аманаттарды кепилдөө чөйрөсүндөгү мыйзамдарды шайкеш келтирүү боюнча тыгыз байланышта ааркеттенген. Отчеттук жылы Агенттик Евразия экономикалык комиссиясынын Финансы рыногу боюнча Консультативдик комитетинин алдындагы Эксперттик топтун отурумдарына катышып турду, анын жүрүшүндө депозиттерди камсыздандыруу жана банктык резолюция маселелери чөйрөсүндө макулдашылган параметрлер боюнча документтер талкууланып, кабыл алынган.

Агенттиктин түзүлгөндүгүнүн 15 жылдыгына арналган иш-чаралардын алкагында Ысык-Көлдө кереге кеңеш уюштурулду. ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин депозиттерди камсыздандыруу уюмдарынын, ЕЭКтин, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жетекчилигинин, Кыргыз Республикасынын Банктар союзунун өкүлдөрү, Өзбекстан Республикасынын банктарындагы жарандардын аманатарын кепилдөө фондунун өкүлдөрү жана депозиттерди коргоо системасына катышкан банктардын өкүлдөрү Кереге кеңеште сөз сүйлөштү. Агенттик депозиттерди камсыздандыруунун эффективдүү системалары үчүн дүйнөлүк стандарттарды белгилеген Депозиттерди камсыздандыруучулардын эл аралык ассоциациясы (IADI) менен кызматташууну улантты. 2023-жылы добуш берүүнүн жүрүшүндө Агенттиктин аткаруучу директору К.Ж. Букуев ДКЭАнын Евразиялык аймактык комитетинин төрагасынын орун басары болуп шайланды. Ошондой эле Агенттик менен Румыниянын Депозиттерди кепилдик фондунун ортосунда кызматташуу жөнүндө меморандумга кол коюлду.

Агенттик аманатчылардын кызыкчылыктарын коргоо максатында операциялардын укуктук ченемдик базасына жана стратегиялык өнүгүүсүнө баа берүү менен эффективдүү корпоративдик башкарууну илгерилетүү боюнча аракеттерин улантат.

Отчеттук жылдын ишинин жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына, Кыргызстан банктар союзуна, депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларына жана Агенттиктин Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнө көрсөткөн колдоосу жана ишеними үчүн терең ыраазычылык билдирем. Агенттиктин бардык жүктөлгөн милдеттерине берилгендиги, кесипкөйлүгү жана умтулуусу жагында Агенттиктин кызматкерлерин өзгөчө белгилегим келет. Агенттиктин кызматкерлери жетекчилик менен бирге өздөрүнүн ишинин эффективдүүлүгүн жана натыйжалуулугун жогорулатууга умтулуусун ырастап, институттук иш-милдеттерин аткарууну улантып келүүдө.

Урматтоо менен,

аткаруучу директор ***Кадырбек Букуев***

2023-жылы Агенттиктин Директорлор кеңешинин курамы

Директорлор кеңешинин төрайымы

РОЗА КОРЧУБЕКОВНА АКНАЗАРОВА

Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген экономисти,

Экономикалык илимдер доктору, профессор

Директорлор кеңешинин төрайымынын орунбасары

ЧОРО СЕЙИТОВИЧ СЕЙИТОВ

Кыргыз Республикасынын экономика жана коммерция министринин биринчи орунбасары

Директорлор кеңешинин мүчөсү

РУСЛАН МЫРЗАБЕКОВИЧ СУЙНАЛИЕВ

Кыргыз Республикасынын финансы министринин биринчи орунбасары

Директорлор кеңешинин мүчөсү

УМУТЖАН МОМИНОВИЧ АМАНБАЕВ

Кыргыз Республикасынын финансы министринин орунбасары – Борбордук казына директору

Директорлор кеңешинин мүчөсү

МЕЛС ШЕРИКБАЕВИЧ АТТОКУРОВ

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Башкармалыгынын Төрагасынын орунбасары

Директорлор кеңешинин мүчөсү

КАЙЫП ЭШИМОВИЧ КУЛЕНБЕКОВ

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Башкармалыгынын Төрагасынын орунбасары

Директорлор кеңешинин мүчөсү

РАУШАН РЫСКУЛБЕКОВНА СЕЙТКАСЫМОВА

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Башкармалыгынын мүчөсү

1-глава

Жалпы маалымат

1.1. Агенттик, анын ыйгарым укуктары, милдеттери жана функциялары жөнүндө

Кыргыз Республикасындагы депозиттерди коргоо системасы кепилденген учурда банктардын, микрофинансылык компаниялардын жана турак жай-сактык кредиттик компаниялардын аманатчыларын "Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамында каралган өлчөмдө жана жолдор менен компенсациялоо аркылуу коргоого, ошондой эле бүтүндөй банк системасынын туруктуулугуна көмөк көрсөтүү багытталган.

Кыргыз Республикасында депозиттерди коргоо системасынын натыйжалуулугун камсыз кылуу максатында Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттиги (мындан ары - Агенттик) иштейт.

Агенттик оперативдүү башкаруу укугуна ээ, киреше алуу максатын көздөбөгөн мамлекеттик мекеме, "Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамында жана «Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттиги жөнүндө» Жободо белгиленген ыйгарым укуктарга, укуктарга жана милдеттерге ээ болгон юридикалык жак болуп саналат.

Агенттиктин көз карандысыздыгы чечимдерди кабыл алууда жана Агенттиктин бюджетин түзүүдө көз карандысыздыкты билдирет.

Агенттиктин укуктук статусу "Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен аныкталат.

Агенттиктин негизги милдети Кыргыз Республикасындагы депозиттерди коргоо системасынын ишин камсыз кылуу болуп саналат. Бул милдетти аткаруу үчүн Агенттик Депозиттерди коргоо фондунун активдерин тескейт, аманатчыларга депозиттердин суммасын жана кепилденген учурда алар боюнча пайыздарды төлөп берет.

Агенттик өзүнө жүктөлгөн милдеттерди ишке ашыруу үчүн төмөнкү функцияларды аткарат:

1) банктар-катышуучулардын, микрофинансылык компаниялар-катышуучулардын жана турак жай-сактык кредиттик компаниялар-катышуучулардын реестрлерин жүргүзөт;
2) аманатчылардын талаптарынын, төлөнүүгө тийиш болгон суммалардын жана депозиттер боюнча төлөнүүчү компенсациялардын суммасынын эсебин жүргүзөт;
3) ушул Мыйзамга ылайык аманатчыларга ушул Мыйзамда аныкталган сумманы төлөйт;
4) мүчөлүк акылардын суммасын эсептейт жана депозиттерди коргоо фондуна мүчөлүк акыларды чогултат;
5) мүчөлүк акыларды өз убагында жана толук төлөөнү камсыз кылууга багытталган зарыл иш-чараларды жүргүзөт;
6) мүчөлүк акыларды өз убагында төлөбөгөндүгү үчүн айыптарды жана туумдарды белгилейт жана салат;

7) ушул Мыйзамда белгиленген тартипте жана чектерде депозиттерди коргоо фондунун активдерин тескейт;

8) мамлекеттик органдар жана башка уюмдар менен өз ара аракеттенет;

9) депозиттер боюнча компенсацияларды төлөөнү камсыз кылуу максатында агент-банкты тандайт;

10) ушул Мыйзамга ылайык жоюлуп жаткан банктардан, микрофинансылык компаниялардан жана турак жай-сактык кредиттик компаниялардан депозиттерди коргоо фондуна төлөнгөн компенсациялардын ордун толтурууну камсыз кылат;

11) депозиттерди коргоо системасы жөнүндө калктын кабардар болуусун жогорулатуу боюнча иш-чараларды жүргүзөт;

12) Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан бекитилүүчү анын иши жөнүндө жободо каралган депозиттерди милдеттүү коргоо системасынын натыйжалуу иштешин камсыз кылуу үчүн зарыл болгон башка функцияларды, ыйгарым укуктарды жана укуктарды жүзөгө ашырат.

Агенттик Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин (Өкмөтүнүн) баштапкы мүчөлүк акылардан, депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларынын үзгүлтүксүз мүчөлүк акыларынан, Агенттикке түшкөн пайыздардан жана инвестициялык кирешелерден түзүлгөн Депозиттерди коргоо фондунун активдерин тескейт.

«Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык депозиттерди коргоо системасына катышуу аманаттарды кабыл алууга Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын тиешелүү лицензиясы бар бардык банк-резиденттер, Кыргыз Республикасында жайгашкан чет өлкөлүк банктардын бардык филиалдары, ошондой эле микрофинансылык компаниялар жана турак жай-сактык кредиттик компаниялар үчүн милдеттүү болуп саналат.

1.2. Депозиттерди коргоо системасынын укуктук негиздери

Кыргыз Республикасындагы депозиттерди коргоо тутумун жөнгө салуунун жана уюштуруунун, ошондой эле Агенттиктин ишинин укуктук негизи болуп “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы саналат, ал Кыргыз Республикасынын банктарындагы, микрофинансылык компанияларындагы жана турак жай-сактык кредиттик компанияларындагы жеке адамдардын жана жеке ишкерлердин аманаттарын (депозиттерин) милдеттүү түрдө коргоо системасы ишинин укуктук ченемдерин түзүүгө багытталган.

“Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы депозиттерди коргоо системасын калыптануунун, башкаруунун жана каржылоонун, Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча көз карандысыз агенттигин түзүүнүн жана анын ишин жүзөгө ашыруунун укуктук негиздерин аныктайт.

Жогорудагы Мыйзамдын ченемдерин ишке ашыруу максатында төмөнкү мыйзам алдындагы актылар колдонулат:

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 21-сентябрындагы № 567 токтому менен бекитилген «Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттиги жөнүндө» жобо;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 11-декабрындагы № 687 токтому менен бекитилген «Депозиттерди коргоо фондуна мүчөлүк акыларды эсептөө тартиби жөнүндө» жобо;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2010-жылдын 25-ноябрындагы № 297 токтому менен бекитилген "Депозиттерди коргоо системасына катышуучу банктын Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигине берилүүчү отчеттуулук формасы жөнүндө" нускама;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2010-жылдын 25-ноябрындагы № 298 токтому менен бекитилген «Кепилдик учур келгенде аманатчыларга компенсацияларды төлөө үчүн агент-банктарды тандоонун тартиби жөнүндө» жобо;

- Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2018-жылдын 15-августундагы токтому менен бекитилген "Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигине кредит берүү жөнүндө" жобо;

- Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2022-жылдын 2-июнундагы № 2022-П-12 токтому менен бекитилген Аманатчылардын алдында депозиттерди тартуучу банктын, турак жай-сактык кредиттик компаниясынын, микрофинансы компаниясынын милдеттенмелеринин маалымат базасын жүргүзүү боюнча нускама. /35-1-(NPA) .

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2021-жылдын 12-октябрындагы № 435 Жарлыгы менен бекитилген Кыргыз Республикасын 2026-жылга чейин өнүктүрүүнүн Улуттук программасын (5.6. «Финансы рыногу», «Өнүгүү чөйрөсүн түзүү» V бөлүмүн) жана Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 25-декабрындагы № 352 токтому менен бекитилген 2026-жылга чейин Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн Улуттук программасын ишке ашыруу боюнча Министрлер Кабинетинин Иш-чараларын планын аткарууда Агенттик тарабынан МФК, ТСКК жана банктардын аманатчыларынын депозиттери боюнча компенсациянын өлчөмүн 200 мин сомдон 1 миллион сомго чейин көбөйтүүнү караган «Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» 2023-жылдын 23-майындагы № 107 Кыргыз Республикасынын Мыйзамы иштелип чыкты жана кабыл алынды.

Мындан тышкары, депозиттерди коргоо системасынын натыйжалуулугун жогорулатуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Президентинин "Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигин банктарды жана башка финансылык-кредиттик уюмдарды жоюу жана көйгөйлүү зайымчылардын кайрылууларын кароо функцияларын берүү менен кайра уюштуруу жөнүндө" 2022-жылдын 10-августундагы № 281 жарлыгын ишке ашыруу максатында Агенттик "Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу" 2023-жылдын 14-декабрындагы № 207 Кыргыз Республикасынын Мыйзамы иштелип чыккан жана кабыл алынган, анда:

- ээлери жеке адамдар жана жеке ишкерлер болгон банк тарабынан чыгарылган электрондук акчаны аманат аныктамасына киргизүү;

- аманатчылардын компенсациялык төлөмдөрдү ыкчам алуусун камсыздоо процесстерин өркүндөтүү максатында Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан лицензиянын кайтарып алынуусу кепилденген учур катары аныкталган;

- Агенттиктин ишин башкаруу системасына өзгөртүүлөр киргизилип, коллегиалдуу аткаруу органы түзүлдү, ошондой эле тобокелдиктерди тескөө, ички аудит жана корпоративдик катчылык кызматтарынын Директорлор кеңешине баш ийүүсү каралды;

- Агенттиктин ыйгарым укуктарына жана функцияларына банктарды жана финансы-кредиттик уюмдарды жоюу, ошондой эле көйгөйлүү зайымчылардын кайрылууларын кароо кирет.

Банктардын, микрофинансылык компаниялардын жана турак жай-сактык кредиттик компаниялардын аманатчыларынын аманаттарын милдеттүү түрдө коргоону уюштуруунун укуктук негизин түзүүдө, ошондой эле Агенттиктин ишинде Агенттиктин башкаруу органдары тарабынан чыгарылган жана кабыл алынган ички локалдык ченемдик укуктук актылар маанилүү роль ойнойт.

Агенттиктин эң маанилүү ички ченемдик укуктук актыларын өркүндөтүү максатында 2023-жылы «Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актылары ылайык келүүсү жагында Агенттиктин 49 ички ченемдик укуктук актыларына инвентаризация жүргүзүлдү.

Мындан тышкары, Агенттиктин өкүлдөрү Финансы рыноктору боюнча консультативдик комитетке караштуу ЕАЭБ аймагында банктык аманттарды (депозиттерди) камсыздандыруу (кепилдикке алуу), кредиттик мекемелерди жоюу, финансылык жактан актоо жана банкроттук чөйрөсүндөгү мыйзамдарды шайкеш келтирүү боюнча Эксперттик топтун ишине активдүү катышты.

2-глава

Депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларына сереп

2.1. Кыргыз Республикасынын банк сектору

2023-жылдын жыйынтыгы боюнча банк секторунун активдер, капитал, депозиттик база жана кредит портфели деген негизги көрсөткүчтөрүндө бир аз өсүш байкалган. Банк сектору капиталдын адекваттуулугунун жогорку деңгээлине ээ, бул келечекте финансылык ортомчулуктун деңгээлин, операциялык натыйжалуулукту жана банк секторунун туруктуулугун камсыздоону мындан ары жогорулатуу үчүн потенциалды көрсөтөт.

2023-жылдын 31-декабрына карата Кыргыз Республикасында 23 коммерциялык банк (анын ичинде Пакистандын Улуттук банкынын Бишкектеги филиалы) жана коммерциялык банктардын 312 филиалы иштеп келди. Республиканын бардык банк мекемелери ишинин түрү боюнча универсалдуу болуп саналат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын маалыматы боюнча банк секторунун системалуу тобокелдиктери отчеттук мезгилдин жыйынтыгына карата бар жана орточо деп бааланган. Банк сектору капиталдын адекваттуулугунун жогорку деңгээлине ээ, бул келечекте финансылык ортомчулуктун деңгээлин, операциялык натыйжалуулукту жана банк секторунун туруктуулугун камсыздоону мындан ары жогорулатуу үчүн потенциалды көрсөтөт.

Банк секторунун кардарларынын жалпы депозиттик базасы 431 341,4 млн. сомду (2022-жылдын акырына карата – 339,0 млрд сом) түздү, анын ичинде:

- юридикалык жактардын депозиттери 163 664,0 млн. сомду түздү (же депозиттик базанын 37,9 пайызы);
- жеке адамдардын депозиттери – 163 664,0 млн. сом (же депозиттик базанын 38,0 пайызы);
- бийлик органдарынын депозиттери – 39 025,5 млн. сом (же депозиттик базанын 9,0 пайызы);
- резидент эместердин депозиттери – 62 216,3 млн. сом (же депозиттик базанын 14,4 пайызы);
- башка финансы-кредиттик уюмдардын депозиттери – 2 584,9 млн. сом (же депозиттик базанын 0,6 пайызы).

1-диаграмма

Банк секторунун депозиттик базасынын түзүмү

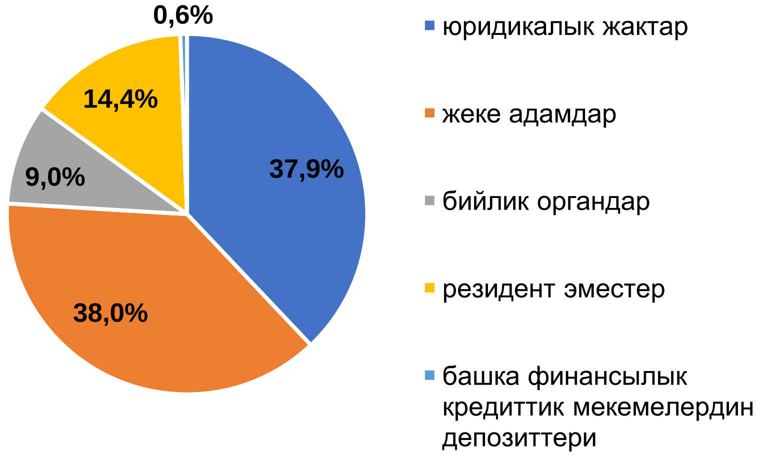

Жалпысынан депозиттик базанын 2022-жылга салыштырмалуу 2023-жылы өсүшү төмөн. Депозиттик базанын 2022-жылы ичинде өсүшү 39,5 пайызды түзгөн. Орто салмактуу пайыздык чендер олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон жок.

2023-жылдын 31-декабрына карата Кыргыз Республикасынын банк секторунун депозиттик базасынын түзүмү эсептин түрлөрү боюнча төмөнкүдөй:

- эсептешүү эсептер 42 пайыз;
- талап боюнча төлөнүүчү 32 пайыз;
- мөөнөттүү депозиттер 26 пайыз

2-диаграмма

Эсептин түрлөрү боюнча депозиттик базанын түзүмү

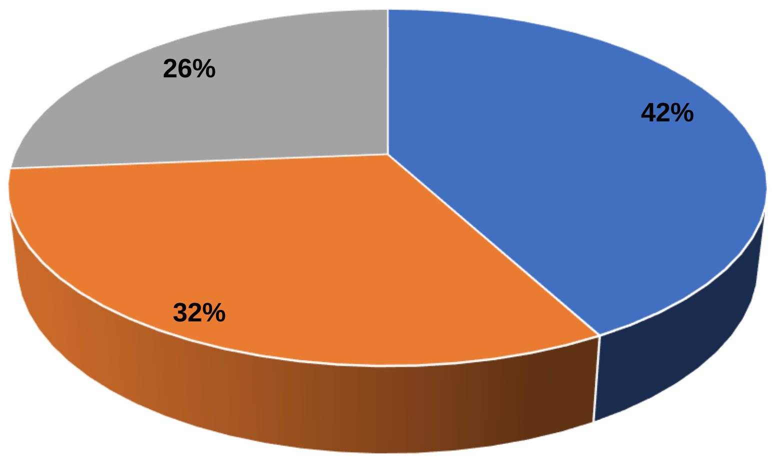

Улуттук банктын маалыматы боюнча, 2023-жылдын акырына карата жеке адамдардын депозиттеринин көлөмү 163 850,7 млн. сомду түздү. 2023-жылы жеке адамдардын депозиттери 26,5 пайызга өскөн.

Юридикалык жактардын депозиттери 2023-жылдын аягында 205 274,3 млн сомду түзүп, жыл башына салыштырмалуу 28,4 пайызга өскөн. Отчеттук мезгилдин башына юридикалык жактардын депозиттери 159 826,9 млн. сомду түзгөн.

Резидент эместердин депозиттери 2023-жылдын аягында 62 216,3 млн. сомду түзүп, жыл башына салыштырмалуу 25,4 пайызга өскөн. Отчеттук мезгилдин башына резидент эместердин депозиттери 49 595,5 млн. сомду түзгөн.

Комерциялык банктардагы жеке, юридикалык жактардын жана резидент эместердин жалпы көлөмү боюнча маалымат 3-диаграммада 2021-жылдан 2023-жылды кошкондо динамикада көрсөтүлгөн.

Улуттук валютадагы депозиттер боюнча орточо салмактанып алынган чен 5,52 пайызды, ал эми чет өлкө валютасындагы депозиттер боюнча 0,70 пайызды түзгөн.Калк арасында кирешелүүлүктүн жогорку деңгээли менен мүнөздөлгөн сом депозиттерине кызыгуунун өсүшү сакталууда.

Диаграмма 3

Общий объем депозитов физических, юридических лиц и нерезидентов в коммерческих банках (в млн. сом/)

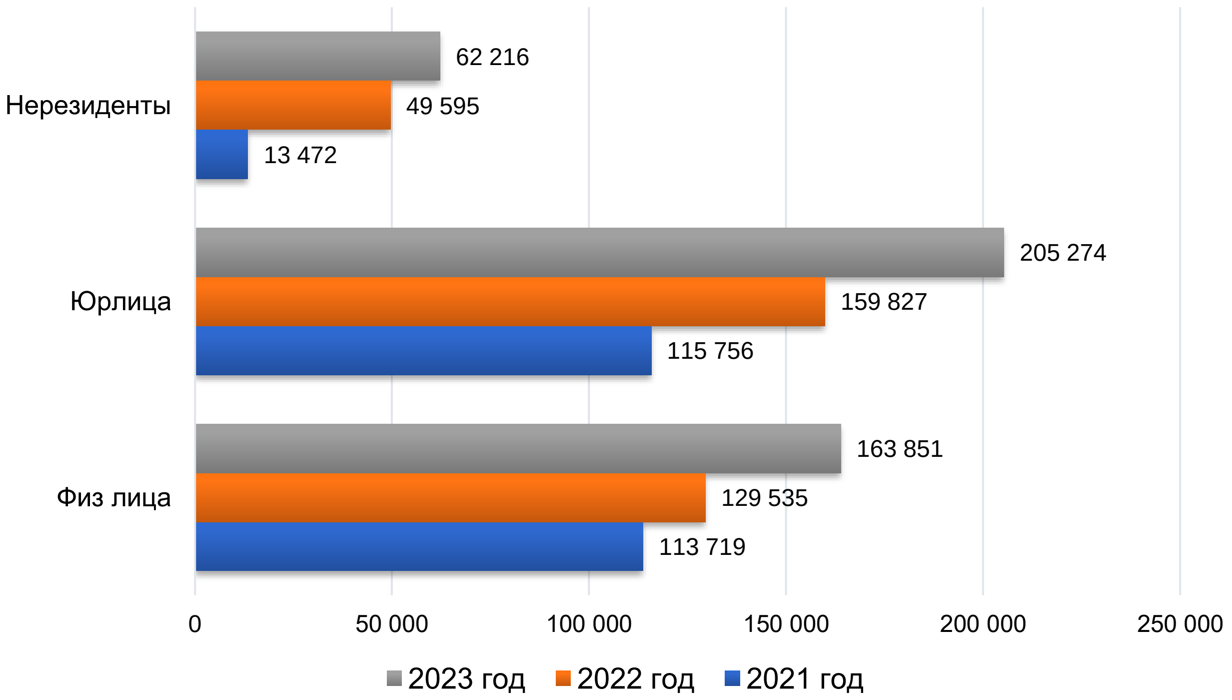

«Салым Финанс» МКК ААКтын өнүгүү тенденциясы

«Салым Финанс» микрокредиттик компания ачык акционердик коому (мындан ары - Компания) – жеткиликтүү кредит жана тез мөөнөттү депозиттерди тартуу боюнча иштеген финансылык уюм, баалуу кагаздар рыногунда иштейт жана эл аралык финансы институттары менен кызматташат. Компания Кыргызстандын жигердүү өнүгүп келаткан микрофинансылык компаниялардын катарына таандык.

Кыргыз Республимкасынын микрофинансылык уюмдар ассоциациясынын дайындары боюнча «Салым Финанс» МКК ААК кредиттик портфелинин чоңдугу боюнча жергиликтүү капиталы бар ири микрофинансылык уюм болуп саналат.

2019-жылдын 28-майында Кыргыз Рсепубликасынын Улуттук банкы мөөнөттүү депозиттерди тартуу укугу бар лицензиясын жаңыртып берген.

2019-жылдын 20-сентябрында «Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык микрофинансылык компаниялардын реестрине киргизилген.

«Салым Финанс» МККнын кардарларынын депозиттери 2023-жылы 5 442, 7 млн сомду түздү, өсүш – 6 пайыз, 2022-жылы үчүн өсүш 119 пайызды түздү.

2.2. Кепилденген депозиттер

Агенттикке берилген ДКС катышуучуларынын отчетторун талдоого ылайык депозиттери депозиттерди коргоо системасы тарабынан кепилденген аманатчылардын - жеке адамдардын жана жеке ишкерлердин жалпы саны 2023-жылдын акырына карата 7 019 413 аманатчыны түздү, бул былтыркы жылдын аягына караганда 1 728 864кө көп.

2023-жылдын 31-декабрына карата ДКС катышуучуларынын жеке адамдардын жана жеке ишкерлердин депозиттерин коргоо тутуму менен камтылган депозиттеринин жалпы көлөмү 120 358,3 миллион сомду түздү. 1 млн сомго чейинки камтуунун суммасы 96 384,3 млн сомду, 1 млн сомдон ашууну 23 974,0 млн сомду түздү.

Төмөндө 4-диаграмма, анда акыркы үч жылдагы жеке адамдардын жана жеке ишкерлердин ДКС катышуучуларынын депозиттеринин кепилденген суммаларынын динамикасы көрсөтүлгөн. 2022-жылга салыштырмалуу 2023-жыл ичинде кепилденген суммалардын кескин көбөйүшү 2023-жылдын июнь айынан баштап коменсациялык сумманын 200 миң сомдон 1 млн сомго чейинки өсүшү менен шартталган.

4-диаграмма

2021 – 2023-жж. 31-декабрына карата 1 млн сомго чейин жана андан ашуун жабуу суммалары боюнча динамикасы

(млн. сом)

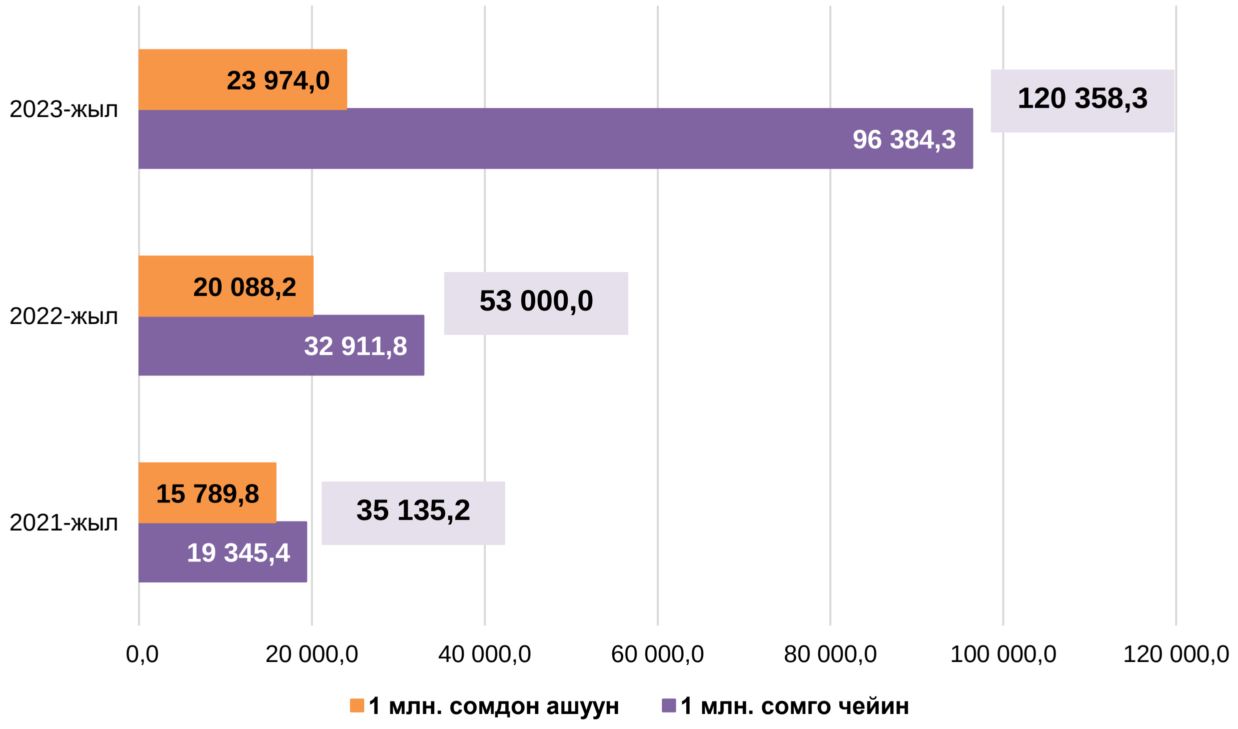

*2023-жылга чейин кепилдик сумма 200 мин сомду түзгөн

2.3. Депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары

ДКС катышуучуларынын реестринде 2023-жылдын 31-декабрына карата 23 банк жана компенсацияларды төлөө режиминдеги «Манас банк» ЖАК - 1 банк, 1 микрофинансылык компания жана турак жай-сактык кредиттик компания турат.

Банктар-катышуучулар реестри	
1	«Айыл Банк» ААК
2	«Азия Банкы» ЖАК «Кыргызкоммерцбанк» ААК
3	«АМАНБАНК» ААК
4	«БАКАЙ БАНК» ААК
5	«Бай-Түшүм» Банкы ААК «Толубай» АКБ ЖАК
6	«Демир Кыргыз Эл Аралык Банкы» ЖАК
7	«Дос-Кредобанк» ААК
8	«Евразиялык Сактык Банкы» ААК
9	«Капитал Банкы» ААК
10	«Керемет Банк» ААК
11	«Коммерциялык банк КЫРГЫЗСТАН» ААК
12	«Компаньон Банкы» ЖАК
13	«Кыргызкоммерцбанк» ААК
14	«Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы» ЖАК
15	«КСБ Коммерциялык Банк» ЖАК
16	«Оптима Банк» ААК
17	Пакистан Улуттук банкынын Бишкектеги филиалы
18	«РСК Банк» ААК
19	«Толубай» АКБ ЖАК
20	«ФинансКредитБанк» ААК
21	«ФИНКА Банкы» ЖАК
22	«Халык Банк Кыргызстан» ААК
23	«ЭкоИсламикБанк» ЖАК
Компенсация режиминдеги банк	
1	«Манас Банкы» ЖАК
Микрофинансылык компаниялар-катышуучуларынын реестри	
1	«Салым Финанс» Микрофинансылык компаниясы» ААК
Турак жай-сактык кредиттик компаниялар-катышуучуларынын реестри	
1	«Элдик турак жай» турак жай-сактык кредиттик компаниясы» ААК

3-глава

Депозиттерди коргоо фонду

3.1. Депозиттерди коргоо фондунун калыптануу динамикасы

Депозиттерди коргоо фондун (мындан ары - ДКФ) каржылоо булактары болуп төмөнкүлөр саналат:

• “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Мыйзамда белгиленген жана депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары тарабынан төлөнүүчү мүчөлүк акылар (мындан ары - ДКС);

• Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан киргизилген мүчөлүк акылар;

• колдо болгон каражаттарды жайгаштыруудан Агенттиктин пайыздык жана инвестициялык кирешелери;

• “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Мыйзамдын 8-беренесине ылайык банктарды жоюунун натыйжасында алынган акча каражаттары;

• ДКС катышуучулары тарабынан төлөнгөн айыптар жана туумдар;

• жардам катары алынган жана кайтарылууга жатпай турган акчалай каражаттар;

• Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин кепилдиги менен алынган рыноктук зайымдар;

• Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан берилген кредиттер;

• Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык алынган башка каражаттар.

Төмөндө 2021-2023-жылдардын 31-декабрына карата Депозиттерди коргоо фондунун түзүмүнүн динамикасын чагылдырган 4-таблица жана 5-диаграмма келтирилген.

4-таблица

Депозиттерди коргоо фондунун түзүмүнүн динамикасы

(млн. сом)

Көрсөткүчтөр	2021-жыл	2022-жыл	2023-жыл
Деппозиттерди коргоо фонду	3 679,9	4 546,3	5 852,6
Өкмөттүн мүчөлүк акылары	257,7	257,7	257,7
Банктар-катышуучулардын мүчөлүк акылары	2 227,2	2 688,3	3 398,1
Капиталдаштырылган таза киреше	1 190,0	1 591,9	2 181,0
Микрофинансылык компаниялар-катышуучулардын мүчөлү акылары	4,0	7,4	14,7
Турак жай-сактык кредиттик компаниялар-катышуучулардын мүчөлүк акылары	1,0	1,0	1,1

5-диаграмма

Депозиттерди коргоо фондунун түзүмүнүн динамикасы

(млн. сом)

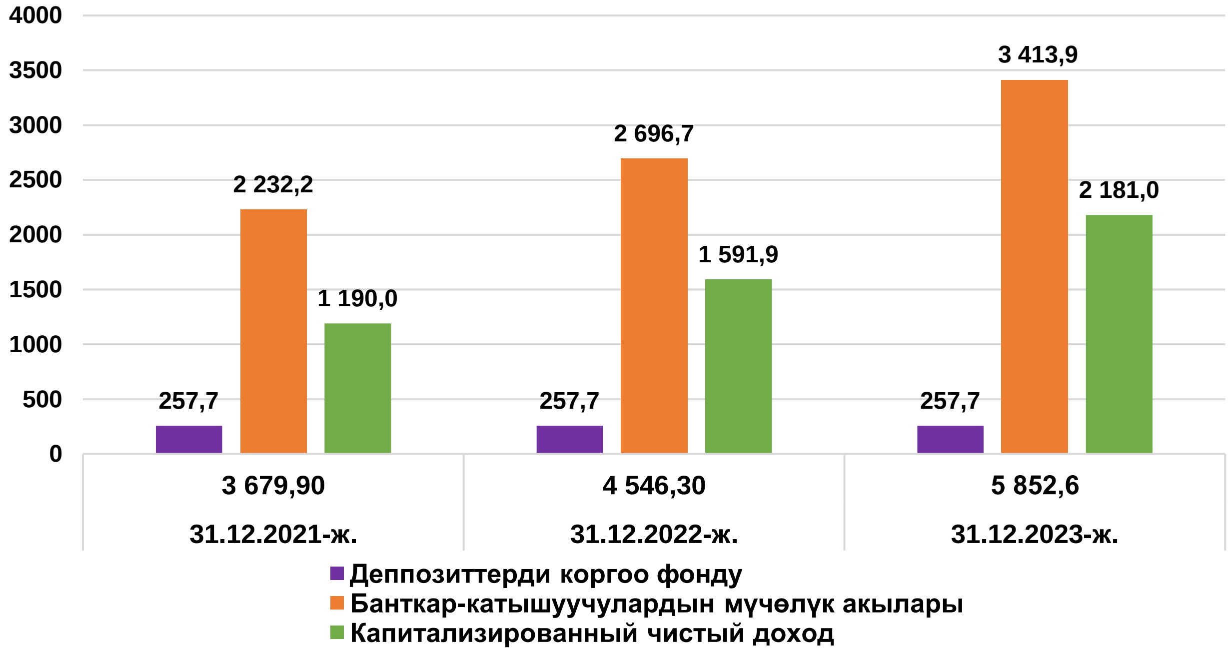

ДКФте Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн (Министрлер Кабинетинин) мүчөлүк акыларынын жалпы үлүшү 257,7 млн. сомду же ДКФтин жалпы көлөмүнүн 4,4 пайызын түздү. Көрсөтүлгөн датага катышуучулардын чейрек сайын төлөнүүчү мүчөлүк акыларунун үлүшү 2023-жылдын башынан бери 717,1 млн сомго көбөйүү менен 3 413,8 млн сомду же ДКФ көлөмүнүн 58,3 пайызын түздү (аягына карата).2022-ж. - 2 696,7 млн. сом), инвестициялардан топтолгон таза киреше 2023-жылдын башына карата 589,1 млн. сомго көбөйүү менен 2181,0 млн. сомду же ДКФ жалпы көлөмүнүн 37,3 пайызын түздү (2022-жылдын акырына карата – 1591,9 млн. сом).

«Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамында аныкталган 12% максаттуу мааниде 2023-жылдын 31-декабрына карата иш жүзүндөгү ДКФ көрсөткүчү 4,9% деңгээлине жеткен, бирок өткөн жылга салыштырмалуу 3,7%га азайган. Бул көрсөткүчтүн төмөндөшү жеке адамдардын жана жеке ишкерлердин кепилденген депозиттеринин көлөмүнүн 1 миллион сомго чейин көбөйүшү менен шартталган.

Төмөндө 2021-2023-жылдардын 31-декабрына карата Депозиттерди коргоо фондунун көрсөткүчтөрүнүн динамикасынын 5-таблицасы келтирилген.

5-таблица

Депозиттерди коргоо фондунун көрсөткүчтөр динамикасы

(млн. сом)

Көрсөткүчтөр	2021-жыл	2022-жыл	2023-жыл
Кепилденген депозиттердин жалпы суммасы	35 135,2	53 000,0	120 358,3
Депозиттерди коргоо фонду	3 679,9	4 546,3	5 852,6
ДКФтин кепилденген депозиттердин жалпы суммасына салыштырмалуулугу	10,5%	8,6%	4,9%

Өлкө аралык сереп ДКФ көрсөткүчүнүн максаттуу дагы, нагыз мааниси дагы башка өлкөлөрдөгү депозиттерди коргоо фонддорунун өңчөй көрсөткүчтөрүнүн ортодон жогорку диапазонунда тургандыгын көрсөткөн.

3.2. Депозиттерди коргоо фондунун активдерин башкаруу

Агенттиктин негизги функцияларынын бири ДКФ активдерин башкаруу болуп саналат. ДКФ активдерин эффективдүү башкаруу пайыздык кирешенин алынышына өбөлгө түзөт, компенсацияларды төлөө мүмкүнчүлүгүн жогорулатат, ошондой эле Агенттиктин өнүгүү потенциалын жогорулатат.

«Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Агенттик Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан чыгарылган жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан чыгарылган баалуу кагаздарга инвестициялай алат.

2023-жылдын 31-декабрына карата Агенттиктин инвестициялык баалуу кагаздар портфелинин түзүмү: мамлекеттик казына облигациялары (МКО) - 1 611,2 млн. сомду, алардын баалуу кагаздар портфелиндеги үлүшү 29,77%ды, мамлекеттик казына векселдерин (МКВ) - 177 түздү. 2 млн сом, анын үлүшү 3,28%, Улуттук банктын ноталары – 3623,4 млн сом, анын үлүшү 66,95%.

8-диаграмма

2023-жылдын 31-декабрына карата мамлекеттик баалуу кагаздардын портфелинин түзүмү

(млн. сом)

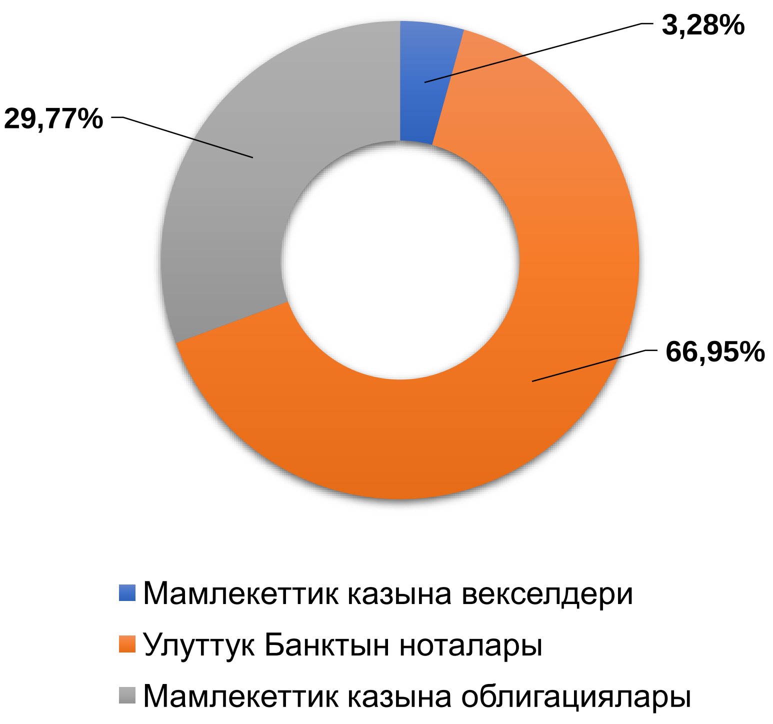

7-таблица

Мамлекеттик баалуу кагаздардын түрлөрү инвестициялык портфелдин салыштырмалуу дайындары

(млн. сом)

МБК аталышы	2022-жылдын 31-декабрына карата				2023-жылдын 31-декабрына карата			
	Портфелдин суммасы	Портфелдеги % үлүшү	Кирешенин суммасы	Кирешенин % үлүшү	Портфелдин суммасы	Портфелдеги % үлүшү	Кирешенин суммасы	Кирешенин % үлүшү
Мамлекеттик казына вексельдери (МКВ)	183,8	4,31	18,1	4,0	177,2	3,28	4,2	0,7
Мамлекеттик казына облигациялары (МКО)	1 306,0	30,64	137,5	30,0	1 611,2	29,77	196,1	29,3
Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ноталары	2 772,2	65,05	302,1	66,0	3 623,4	66,95	468,3	70,0
Баары	4 262,0	100%	457,7	100%	5 411,8	100%	668,6	100%

Отчеттук жылда Агенттик үчүн кыйла кирешелүү инвестициялык инструмент болуп Улуттук банктын жүгүртүү мөөнөтү 7-182 күн болгон кыска мөөнөттүү ноталары саналган, алар боюнча 468,3 млн. сом өлчөмүндө пайыздык киреше алынган. МКВ боюнча пайыздык киреше 4,2 миллион сом, ал эми МКО 196,1 миллион сом өлчөмүндө пайыздык киреше алып келген.

Мамлекеттик баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча кирешенин жалпы көлөмү 2022-жылга салыштырмалуу 210,9 млн сомго же 31,5%га көбөйүү менен 2023-жылдын акырына карата 668,6 млн сомду түздү.

9-диаграмма

Коргоо фондунун активдерин башкаруудан кирешелер динамикасы

(млн. сом)

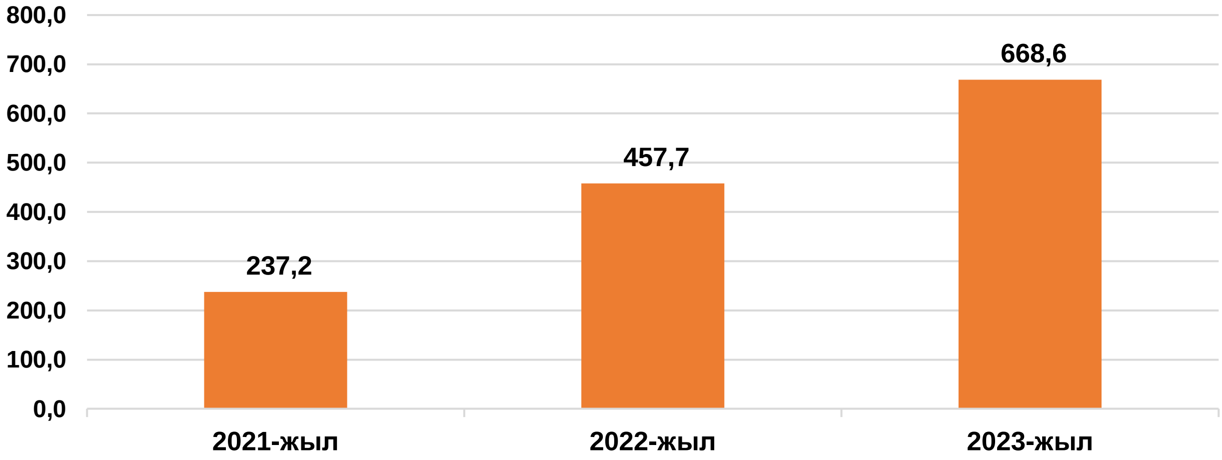

2022-жылга салыштырганда мамлекеттик баалуу кагаздар боюнча инвестициялык кирешенин өсүшү базалык инфляциянын динамикасына жана тышкы чөйрөдө, ошондой эле ата-мекендик экономикада калыптанып жаткан кырдаалга байланыштуу эсептик ченди 13,00 пайыз деңгээлинде сактоонун натыйжасы болду.

Баалуу кагаздарга инвестициялоодо Агенттиктин инвестициялык саясатында белгиленген бардык чектер жана ченемдер сакталган.

2023-жылдын 3-мартында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин "Кыргыз Республикасында 2023-2027-жылдарга Ислам экономикалык платформасын өнүктүрүү концепциясы" (мындан ары - Концепция) № 87-р тескемеси бекитилген. Концепциянын негизги артыкчылыктуу багыттары Кыргыз Республикасында ислам экономикалык платформасын өнүктүрүү боюнча милдеттерди ишке ашыруунун көрсөткүчтөрүн так көрсөтөт, анын багыттарынын бири Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан тартылган ички каражаттардын 5%дан кем эмес жалпы көлөмдө мамлекеттик ислам баалуу кагаздарын чыгаруу болуп саналат.

Жыл сайын ислам терезеси аркылуу каржылоонун ислам принциптери (мындан ары - ИФП) боюнча операцияларды жүргүзүүгө лицензия алган коммерциялык банктардын саны өсүүдө.

Аны шариат стандарттарына ылайык келтирүү үчүн Агенттик андан ары Депозиттерди коргоо фондун эки фондго, салттуу каржылоо принциптеринин негизинде иштеген депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларынын мүчөлүк акыларын топтой турган салттуу фондго бөлүүсү зарыл. Ал эми экинчи фонд ИПФ алкагында иштеп жаткан депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларынын мүчөлүк акыларын топтойт.

Фонддун исламдык каржылоо принциптерине ылайык тартылган бош каражаттарын инвестициялоо үчүн Агенттикке мамлекеттик ислам баалуу кагаздары (суверендүү сукук) түрүндөгү финансылык инструменттер керек.

Жогорудагы максаттарга жетүү үчүн Агенттик Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги жана Кыргыз фондулук биржасы тарабынан өткөрүлгөн иш-чараларда жеринде отчетторду жүргүзгөн. Концепцияда белгиленген иш-чараларды ишке ашыруу үчүн Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Аппаратынын, Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин, Кыргыз фондулук биржасынын өкүлдөрү, исламдык каржылоо боюнча эксперттердин катышуусу менен ведомстволор аралык жумушчу топту түзүү аркылуу Кыргыз Республикасында мамлекеттик ислам баалуу кагаздарынын рыногун өнүктүрүү боюнча демилгелерди илгерилетүүгө көмөк көрсөтүү жөнүндө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Төрагасына кат жөнөтүлдү. Анын натыйжасында, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Төрагасынын буйругу менен ислам баалуу кагаздарын (суверендүү сукук) практикалык чыгаруу боюнча сунуштарды даярдоо үчүн ведомстволор аралык жумушчу топ түзүлдү.

4-глава

Компенсация төлөө

4.1. Кепилденген учурда компенсация төлөөнүн тартиби

“Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык кепилденген учурда банктын, микрофинансылык компаниянын жана турак жай-сактык кредиттик компаниясынын ар бир аманатчысына депозиттер боюнча пайыздарды кошкондо, жалпы суммасы 1 000 000 сомдон ашпаган компенсация төлөнөт. Компенсацияны төлөө кепилдик окуясы болгондон кийин 30 календардык күндөн кечиктирбестен башталышы керек.

Аманатчыларга компенсациялык төлөмдөрдү жүргүзүү үчүн Агенттик банк-агентти тандайт, ал депозиттерди коргоо системасынын катышуучусу болууга тийиш, капиталдын шайкештиги жана өздүк капиталынын деңгээли боюнча Улуттук банктын талаптарына жооп бериши керек, жетиштүү филиалдык тармагына ээ, ошондой эле Улуттук банк тарабынан акыркы 6 ай ичинде таасир этүү чаралары түрүндөгү жаза чаралары болбош керек.

Агенттик кепилденген учурда банктын, микрофинансы компаниясынын жана турак жай-сактык кредиттик компаниясынын аманатчыларына компенсацияларды төлөө башталганга чейин 7 күн калганда мамлекеттик жана расмий тилдерде республикалык гезитке банк-агенттин дареги, компенсациялык төлөмдөрдү жүргүзүү күнү, убактысы, формасы жана тартиби жөнүндө жарыялайт. Банк-агент аманатчыга компенсация төлөмүн жүргүзүү учурунда ага тийиш болгон компенсация жөнүндө акт берүүгө милдеттүү.

Кепилденген учурда компенсацияларды төлөө процессин өркүндөтүү максатында Агенттик Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жардамы менен депозиттерди коргоо системасынын бардык катышуучулары боюнча маалыматтарды берүүнүн форматтарын стандартташтыруу боюнча иштин алкагында автоматташтырылган системаны тестирлөө боюнча иштерди баштады.

Маалыматтарды берүүнүн форматтарын стандартташтыруу боюнча иштердин алкагында Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин автоматташтырылган тутумун тестирлөө боюнча иштер “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен белгиленген Агенттиктин функцияларын аткаруу үчүн зарыл болгон маалыматтарды берүүнүн жана кайра иштетүүнүн натыйжалуулугун жогорулатууга багытталган.

4.2. Банкрот болгон банктардын аманатчыларына компенсацияларды төлөө

2023-жыл бою банктар-катышуучуларга, микрофинансылык компаниялар-катышуучуларга жана турак жай-сактык кредиттик компаниялар-катышуучуларга карата кепилденген учурлар келип чыккан эмес.

2008-жылдан бери Агенттик өзүнүн иш мезгили ичинде 2015-жылы “Ысык-Көл” инвестициялык банкы ААКка жана “Манас Банк” ЖАКка карата эки гана кепилденген учурга туш келген. 2023-жылдын 31-декабрына карата банкрот болгон “Манас Банк” ЖАКтын аманатчыларына 6 175 сом 74 тыйын төлөнүп берилген жана Агенттиктин банкрот болгон “Манас Банк” ЖАКтын аманатчыларынын алдындагы милдеттенмелеринин калдыгы 133 аманатчыга 208 833 сом 93 тыйынды түздү. Аманатчылардын компенсация алуу үчүн кайрылбагандыгынын себептеринин бири банкрот болгон банктын депозиттик эсептеринин бир бөлүгү “талап кылынбаган” эсептер болуп чыкты.

Маалымат үчүн, “талап кылынбаган” – бул ээлери ондогон жылдар бою аманаттары тууралуу эстелбей жүргөн, ошондой эле аларды барып алуу үчүн кымбатка турган майда калдыктар түрүндө талап кылынбаган эсептердин калыптанган аталышы.

Агенттик республикалык гезитке жана агенттиктин расмий сайтына “Манас Банк” ЖАК банкрот болгон банктын аманатчыларына компенсацияларды төлөө улантылып жаткандыгы тууралуу билдирүүнү жарыялайт.

5-глава

Эл аралык кызматташтык жана коомчулукту маалымдоо

5.1. Эларалык кызматташтык

Депозиттерди камсыздандыруу системасын өнүктүрүүнүн багыттарынын бири депозиттерди камсыздандыруунун эффективдүү системаларынын эл аралык стандарттары болуп саналат.

Агенттик депозиттерди камсыздандыруу системасын өркүндөтүү боюнча дүйнөлүк стандарттарды жана көрсөтмөлөрдү аныктоо үчүн Депозиттерди камсыздандыруучулардын эл аралык ассоциациясы (IADI) менен иштешүүнү улантты. Депозиттерди камсыздандыруунун эффективдүү системаларынын негизги принциптери бүткүл дүйнөдө депозиттерди камсыздандыруучулар тарабынан таанылган.

Эл аралык стандарттардын сакталышы жана алдыңкы тажрыйбаны колдонуу өзүнүн мандатын аткарууга оперативдүү даярдыктын негизин түзөт жана калктын камсыздандырылган депозиттик эсептеринен каражаттарды тез арада чегерүүнү камсыз кылат.

Агенттик аймактык деңгээлде билим, маалымат жана технологиялык инновациялар менен алмашуу аркылуу Евразия жана Азия-Тынч деңиз IASD комитеттеринин ишине катышат. Мындай комитеттер депозиттерди коргоо системасын өркүндөтүү боюнча алдыңкы тажрыйбаны үйрөнүү үчүн аянтча катары кызмат кылат.

2023-жылы Агенттиктин өкүлдөрү эл аралык конференцияларга, семинарларга жана вебинарларга катышып, региондук деңгээлде депозиттерди камсыздандыруу боюнча жалпы саясаттын маселелерин талкуулоого салым кошкон. Мындай иш-чаралар ар кайсы өлкөлөрдүн депозиттерди камсыздандыруучуларынын ортосундагы кызматташтыкты түзүүгө өбөлгө түздү.

Агенттиктин өкүлдөрү Депозиттерди камсыздандыруу жана резолюциялоо боюнча Франция Фондунун (FGDR) жана Румыниянын Банктык Депозиттерди Кепилдик Фондунун (FGDB) өкүлдөрү менен бир катар эки тараптуу сүйлөшүүлөрдү жүргүзүштү, бул учурда каражат жетишсиз болгон учурда Фондду шашылыш каржылоонун ыкмаларын жана инструменттерин талкуулашты. кризистик мезгил, ошондой эле Европа Биримдигинин мүчөлөрүнүн кепилдик окуясы болгон учурда депозиттерди камсыздандыруучулардын өз ара аракеттенүүсү. Агенттик менен Румыниянын депозиттерди кепилдөө фондунун ортосунда тажрыйба жана билим алмашуу боюнча кызматташуу жөнүндө меморандумга кол коюлду.

2023-жылдын май айында Агенттиктин аткаруучу директору К.Ж. Букуев ДКЭАнын Евразиялык аймактык комитетинин төрагасынын орун басары болуп шайланды, бул комитет мүчөлөрү тарабынан Агенттиктин эл аралык кызматташтыкты өнүктүрүүгө кошкон салымы жогорку ишенимди жана таанууну көрсөтөт.

Жыл ичинде Агенттиктин өкүлдөрү Депозиттерди Камсыздандыруучулардын Эл аралык Ассоциациясынын (IADI) аткаруу кеңешинин отурумдарына жана техникалык комитеттеринин отурумдарына катышып, анын жүрүшүндө IASDдин Башкы катчысы Дэвид Уолкер мырза менен Монголиянын, Япониянын жана Кореянын депозиттерди камсыздандыруу корпорациясы мындан аркы кызматташуу жана аймактык комитеттердин мүчөлөрүнүн кызыкчылыктарын алдыга жылдыруу боюнча сүйлөшүүлөрдү жүргүзүштү.

Дүйнөлүк банктын финансы секторун өнүктүрүү долбоорун ишке ашыруунун алкагында финансылык туруктуулуктун тармагынын катышуучулары менен өз ара аракеттенүүнү күчөтүү жана кризистик кырдаалдарга даярдык көрүү бөлүгүндө иш улантылды. Долбоордун экинчи компоненти боюнча консультациялык жардам көрсөтүлдү, ал кризистик кырдаалдарга даярдыкты камсыздоо боюнча ченемдик укуктук базаны өркүндөтүүгө багытталган.

Депозиттерди коргоо системасынын экинчи компонентинин элементтери 4 багытты камтыйт:

1. Банктарды реструктуризациялоо процессинде Депозиттерди коргоо фондунун каражаттарын пайдалануу боюнча ДКФ саясатын иштеп чыгуу

2. Даярдык иштерин жүргүзүү жана депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары менен үзгүлтүксүз сыноолорду өткөрүү

3. Депозиттерди коргоо фондунан каражат жетишсиз болгон учурда өкмөттөн резервдик каржылоону караган механизмдерди макулдашуу боюнча иштерди жүргүзүү.

4. Камсыздандырылган аманаттарды төлөөнү жакшыртуу боюнча консультация берүү жана ЕАЭБде депозиттерди камсыздандыруу системаларын шайкеш келтирүү боюнча мыйзамдарга өзгөртүүлөрдү киргизүү.

Дүйнөлүк банктын консультанттары тарабынан “Көйгөйлүү банктар менен болгон кырдаалды чечүүнү каржылоодо АӨБнун ролу” жана “АӨБнын минималдуу резервдик фондун баалоо методологиясы” программалык документтеринин долбоорлору Агенттиктин кароосуна жиберилген.

Агенттиктин жетекчилиги Дүйнөлүк банктын миссиясы менен жолугуп, Агенттикке Финансы секторун өнүктүрүү долбоорунун (FSDP) ордуна жаңы Өнүгүү үчүн финансы (F4D) программасы боюнча техникалык консультация берүү мүмкүнчүлүгүн талкуулады.

Ошондой эле, Азия өнүктүрүү банкынын “Инклюзивдик өсүш үчүн исламдык каржылоо” долбоорунун алкагында исламдык каржылоо боюнча адистешкен эл аралык консалтингдик фирманын (IFAAS) консультанттары депозиттерди камсыздандыруунун исламдык принциптерин киргизүү үчүн АЗДКР ченемдик укуктук актыларынын долбоорлорун иштеп чыгышты. Депозиттерди камсыздандыруунун исламдык принцибин киргизүү боюнча АӨБ долбоорунун алкагында депозиттерди камсыздандыруунун исламдык принциптерин ишке ашыруу үчүн мыйзамдык базаны даярдоо үчүн ички ченемдик актылар иштелип чыкты. Кошумчалай кетсек, Улуттук банктын өкүлдөрү менен Ислам өнүктүрүү банкынын долбоорунун алкагында исламдык каржылоону өнүктүрүү Концепциясына киргизүү боюнча жолугушуулар өткөрүлдү.

Эл аралык кызматташтык чөйрөсүндөгү дагы бир жетишкендик болуп Кыргыз Республикасындагы төлөм системасын чыңдоо боюнча изилдөөнүн жыйынтыктары боюнча техникалык-экономикалык негиздеме түзүлдү. Депозиттерди камсыздандыруу боюнча Корея корпорациясы (KDIC) кореялык IT консалтинг компаниясы менен биргеликте КР АЗД менен тышкы өнөктөштөрдүн өз ара аракеттенүү чөйрөсүн изилдөөнү жүргүздү. Долбоор депозиттерди камсыздандыруу төлөмдөрү боюнча IT системасын бекемдөө боюнча сунуштарды киргизүүгө багытталган, мында Кореянын депозиттерди

камсыздандыруу корпорациясынын (KDIC) маалымат технологиялар системасы шилтеме катары кабыл алынат. Долбоор 2022-жылдын сентябрынан декабрына чейин ишке ашырылган. Долбоор аяктагандан кийин, 2023-жылдын февралында КР АЗДнын Директорлор кеңешине бизнес-процесстерди жакшыртуу жана аларды автоматташтыруу үчүн КР АЗДнын IT чөйрөсүн чыңдоо боюнча жыйынтыктоочу отчет берилген.

Эки тараптуу кызматташуунун алкагында жана түзүлгөн Кызматташуу меморандумдарынын негизинде, Казакстандын Депозиттерди Камсыздандыруу Фонду (КДКФ) жана Россиянын Депозиттерди Камсыздандыруу Агентствосу (ДКА) Агенттиктин суроо-талабы боюнча дифференцияланган мүчөлүк акылардын ставкаларын киргизүү боюнча материалдарды сунушташты. тобокелдиктер боюнча. 2023-жылдын апрель айында КДКФ жана ДКА менен видеоконференцбайланыш аркылуу депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары төлөгөн дифференциацияланган мүчөлүк акыларды баалоо методологиясын иштеп чыгуу ыкмалары боюнча талкуулар өткөрүлдү.

Кошумчалай кетсек, автоматташтырылган төлөм системасынын иштеши боюнча Өзбекстандын Борбордук банкынын жана Өзбекстандын аманаттарды кепилдик фондунун катышуусунда тажрыйба алмашуу болуп өттү.

Агенттиктин өкүлдөрү 2023-жылдын октябрь айында маалыматтык-аналитикалык системаны (МАС) иштеп чыгуучулардын катышуусу менен тажрыйбаны үйрөнүү жана модернизацияланган төлөм программасы менен таанышуу үчүн Азербайжандын Депозиттерди камсыздандыруу фондуна барышкан. Белгилей кетсек, Кыргыз Республикасындагы жана Азербайжандагы IAS жалпы системага ээ жана бир эле иштеп чыгуучу тарабынан ишке ашырылган.

Квалификациясын жогорулатуу максатында Агенттиктин кызматкерлери 2023-жылдын 17-апрелинен 20-апрелине чейин АКШнын Депозиттерди камсыздандыруу боюнча федералдык корпорациясынын (FDIC Virtual 101) окуу программасына катышты. Америка Кошмо Штаттарында депозиттерди камсыздандыруу, банктык көзөмөл жана талаш-тартыштарды чечүү боюнча окутуу программасы FDICтин милдеттери жөнүндө толук маалымат берди жана катышуучуларга анын мандаттарын колдоо үчүн FDIC тарабынан колдонулган башкаруу саясаттары жана жол-жоболору жөнүндө жалпы маалымат берди.

Агенттик Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясы, Экономика жана коммерция министрлиги, Тышкы иштер министрлиги менен эл аралык кызматташуу, гранттар жана техникалык жардам көрсөтүү маселелери боюнча өз ара аракеттенип, суроо-талаптар боюнча тиешелүү мамлекеттик органдарга отчетторду үзгүлтүксүз берип турат.

Агенттиктин түзүлгөндүгүнүн 15 жылдыгына арналган иш-чаралардын алкагында ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин депозиттерди камсыздандыруучу өкүлдөрүнүн катышуусунда депозиттерди камсыздандыруу боюнча мыйзамдарды шайкеш келтирүү боюнча Кереге кеңеш жана Эксперттик топтун отуруму Ысык-Көлдө өткөрүлдү. Кереге кеңеште Өзбекстан Республикасынын банктарындагы Жарандардын депозиттерин гарантиялоо фондунун, ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин депозиттерин камсыздандыруу уюмдарынын, ЕЭКтин, депозиттерди коргоо системасына катышкан банктардын, Улуттук банктын жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин өкүлдөрү сөз сүйлөштү.

Эл аралык уюмдардын, атап айтканда, ЭВФ, АӨБ, ЕРӨБ, ДБ жана Швейцариянын Элчилигинин өкүлдөрү депозиттерди коргоо системасын өнүктүрүүгө кошкон салымы үчүн ыраазычылык каттарын алышты.

Агенттиктин бир кызматкери СР Эксперттерин окутуу программасынын үч фазасын ийгиликтүү аяктады, КП Эксперттери үчүн прогрессивдүү, структуралаштырылган жана стандартташтырылган окутуу программасы.

Негизги Агенттиктин кызматкерлери депозиттерди камсыздандыруу жана банк стандарттары боюнча окуу куралдарын үйрөнүү үчүн Финансылык туруктуулук институтунун FSI Connect онлайн окуу платформасына туташтырылган. Өзгөчө белгилеп кетким келет, отчеттук жылы FSI Connect онлайн окутуу платформасына акысыз кирүүнүн аркасында Агенттиктин кызматкерлери ыйгарым укуктуу колдонуучулардын 2023-жылдын январынан декабрына чейинки мезгилдеги колдонуу статистикасына ылайык, 499 саат окуудан өтүп, алган Депозиттерди камсыздандыруу жана банк иштери боюнча ар кандай окуу материалдарында 128 сертификат. Кызматкерлер арасында билим алмашуу жана Агенттиктин ишмердүүлүгүндө мыкты эл аралык тажрыйбаны колдонуу максатында Агенттик тарабынан изилденген FSI Connect окуу материалдарынын негизинде презентацияларды өткөрүү практикасы киргизилген.

Мыйзамдарды шайкеш келтирүү боюнча эксперттик топтун отчету

Евразия экономикалык комиссиясынын 2023-жылга карата финансы рыноктору боюнча консультативдик комиссиясына караштуу ЕАЭБ аймагында банктык депозиттерди камсыздандыруу (кепилдик), кредиттик мекемелерди жоюу, финансылык жактан калыбына келтирүү жана банкроттоо чөйрөсүндөгү мыйзамдарды шайкеш келтирүүнүн алкагында, Агенттик кызматкерлери, Эксперттик топтун мүчөлөрү Эксперттик топтун 9 отурумуна видеоконференция аркылуу, ошондой эле жеке өзү да катышты. Талкууларды жана макулдашылган түзөтүүлөрдү эске алуу менен төмөнкүдөй эксперттик корутундулардын долбоорлору жактырылды:

№	Эксперттик корутундулар долбоору
1	**Эксперттик топтун 2023-жылга иш планы.**
2	**“Кредиторлордун талаптарын канааттандыруунун артыкчылыгы” параметри боюнча Эксперттик топтун корутундусунун долбоору**
3	**“Финансылык туруктуулукту калыбына келтирүүнү (финансылык жактан калыбына келтирүүнү) пландаштыруу жана банктын кудуретсиздигин жоюу” параметри боюнча Эксперттик топтун корутундусунун долбоору**
4	**“Депозиттерди камсыздандыруу системасы жөнүндө калкты маалымдоо” параметри боюнча Эксперттик топтун корутундусунун долбоору**
5	**Отчет: Ислам депозиттерин камсыздандыруу**
6	**Эксперттик топтун “Банкрот болгон банктын кепилденген депозиттери жана активдери боюнча милдеттенмелерди банк-эквайерге бир убакта өткөрүп берүү жол-жобосун колдонуу мүмкүнчүлүгү” параметри боюнча корутундусунун долбоору.**
7	**“Камсыздандыруу компенсациясын төлөө үчүн банк-агенттерди тандоо” параметри боюнча Эксперттик топтун корутундусунун долбоору**
8	**Отчет: эл аралык кызматташтык депозиттерди камсыздандыруу системасынын эффективдүү инструменти катары**
9	**“Депозиттерди камсыздандыруу уюмунун ыйгарым укуктары” параметри боюнча Эксперттик топтун корутундусунун долбоору**
10	**Эксперттик топтун “Чек арадагы депозиттерди камсыздандыруу” параметри боюнча корутундусунун долбоору**
11	**Эксперттик топтун “Депозиттер боюнча компенсацияларды төлөөдө каршы талаптарды эсепке алуу” параметри боюнча корутундусунун долбоору**
12	**“Депозиттерди камсыздандыруу фондунун каражаттарын пайдалануу багыттары” параметри боюнча Эксперттик топтун корутундусунун долбоору**

5.2. Коомчулукка маалымат берүү

Агенттиктин калкты маалымдоо боюнча иш-чаралары калктын депозиттерди коргоо системасы жөнүндө маалымдуулук деңгээлин жогорулатууга багытталган.

2024-жылдын биринчи кварталында Агенттиктин Директорлор кеңеши 2024-2026-жылдарга депозиттерди коргоо системасы жөнүндө калктын маалымдуулугун жогорулатуу программасын бекитти. Бул программанын негизги максаттары – депозиттерди коргоо системасынын артыкчылыктары жөнүндө калкка маалымат таратуу жолу менен аманатчылардын кызыкчылыктарын коргоо жана гарантия учуру болгон учурда депозиттер боюнча компенсация суммаларын төлөө боюнча мамлекет тарабынан коюлган милдеттерди ишке ашырууда турат. Коомчулуктун кабардар болуусу байланыш каналдары аркылуу маалыматка ачык жана айкын жеткиликтүүлүк принциптерине негизделет.

Калкты маалымдоо программасы калктын депозиттерди коргоо системасына болгон ишенимин жана алардын финансылык-кредиттик системанын ишенимдүүлүгүнө жана туруктуулугуна болгон ишенимин калыптандырууну камсыздайт, депозиттерди коргоо системасынын артыкчылыктары жана чектөөлөрү жөнүндө билим деңгээлин депозиттерди коргоо системасынын жана Агенттиктин позитивдүү жана ишенимдүү имиджин түзүү, ошону менен финансылык туруктуулукту чыңдоо аркылуу жогорулатууга багытталган.

Калк үчүн негизги маалымат булактары болуп https://www.deposit.kg интернет сайты, https://www.facebook.com/depositkg, https://www.instagram.com/deposit_kg/, https://www.youtube.com/@deposit.kg социалдык тармактардагы баракчалар саналат. Агенттик депозиттерди коргоо системасын өнүктүрүүгө таасир этүүчү мыйзамдарга өзгөртүүлөр жөнүндө жаңылыктарды жайгаштырууну улантты; аманатчыларды жана башка кызыкдар жактарды банктардагы жана микрофинансылык компаниялардагы аманаттарды коргоо жөнүндө маалымдоо боюнча жүргүзүлүп жаткан иш-чаралар жөнүндө. Агенттиктин веб-сайтына 24/7 киргендердин санын статистикалык эсепке алуу системасы ишке киргизилген. Кошумчалай кетсек, https://www.deposit.kg сайтынын коноктору Агенттик жөнүндө маалымат жана билим алуу ресурстары боюнча калктын каалоолорун байкоо үчүн 3 суроого жооп бере алышат. Мындай статистикалык эсепке алуу системасы калкты маалымдоо программасын күчөтүүгө жана аманатчылардын жана калктын маалымдуулук деңгээлин жогорулатуунун инструменттерин тандоодо туура мамилени табууга мүмкүндүк берет.

2023-жылдын 31-декабрына карата анкета маалыматтары

Депозиттерди коргоо системасы тууралуу кайдан билдиңиз?

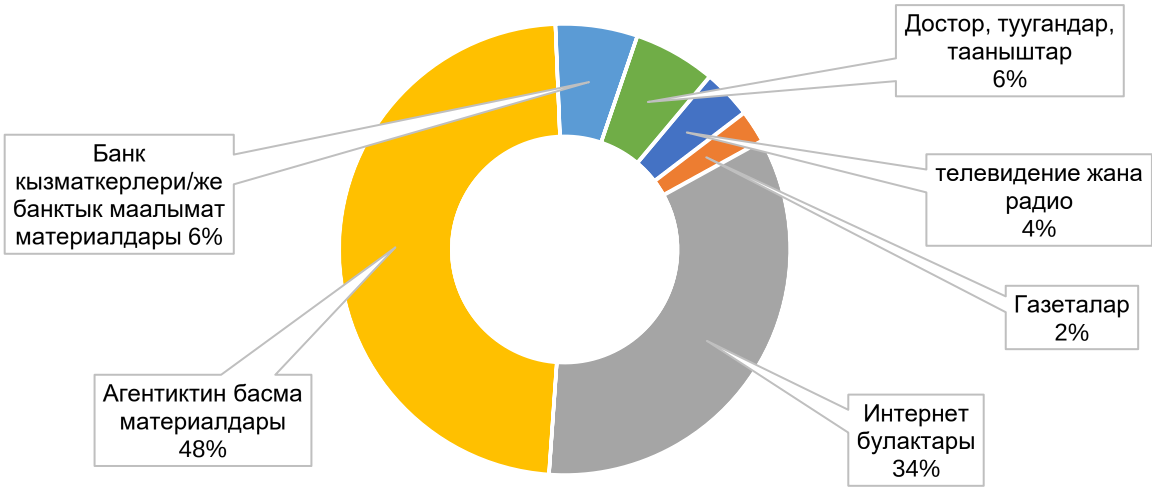

Банктагы аманаттарыңыз КР ДКА тарабынан коргоого алынганын билесизби?

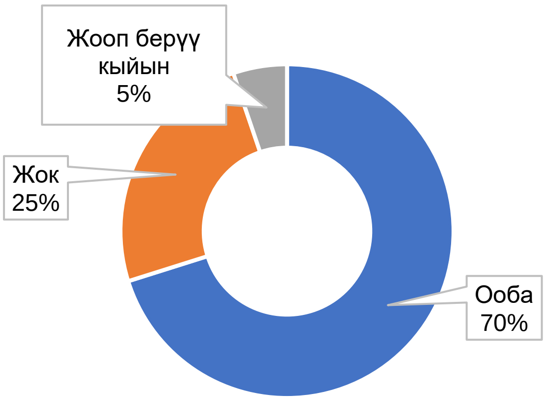

Банкта депозиттик эсебиңиз барбы?

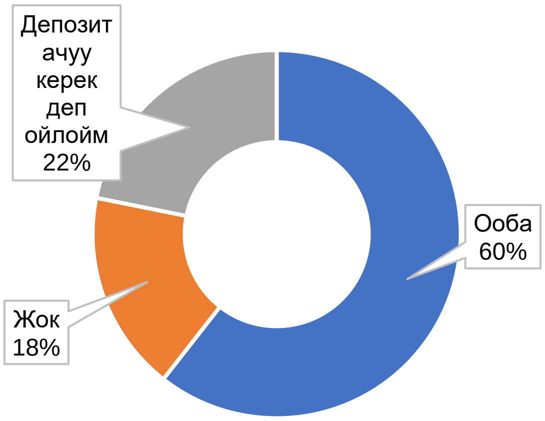

Веб-сайт аркылуу Агенттиктин интернет жана социалдык баракчаларына киргендер депозиттерди коргоо системасы жана укуктук ченемдик актылары жөнүндө кызыктырган маалыматтар, аналитикалык материалдар, презентациялар, Агенттиктин учурдагы ишмердүүлүгүнө тиешелүү жаңылыктар менен тааныша алышат. Сайттан сиз сапардын статистикасын көрө аласыз.

Deposit.kg сайтына киргендердин статистикасы

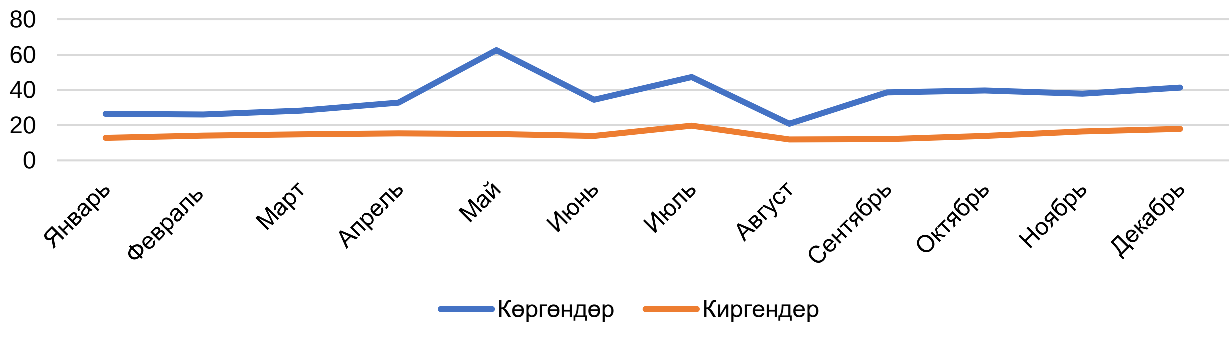

2023-жылы маалыматтык кампания депозиттерди коргоо системасынын жетишкендиктерине жана Кыргыз Республикасында финансылык туруктуулукту камсыз кылууда Агенттиктин ролуна багытталган. Ошону менен бирге, банк секторуна аманатчылардын жана коомдун ишеним деңгээлин жогорулатууга Агенттиктин олуттуу салымын финансы рыногунун катышуучулары тарабынан таануунун маанилүүлүгү, бул депозиттик базанын жана депозиттик аманатчылардын санынын олуттуу көбөйүшү менен аныкталган. Депозиттерди коргоо тутуму иштегенден берки 15 жылдын ичинде 2011 жана 2018-жылдары калктын маалымдуулугунун деңгээлине социологиялык изилдөөлөр жүргүзүлүп, анын жыйынтыгы боюнча ар кандай коммуникация каражаттарын ишке ашыруунун стратегиясы жана планы түзүлүүдө. Ошентип, 2024-жылга дагы бир социологиялык изилдөө пландаштырылууда, бул жерден Агенттик үчүн аманатчыларга жана коомчулукка тиешелүү маалыматтарды берүүдөгү эң жакшы коммуникациялык ыкмаларды аныктоого мүмкүндүк берет. Ошентип, отчеттук жылда калкты маалымдоо программасын ишке ашыруу планы байланыш каналдарынын артыкчылыктарын эске алуу менен түзүлдү, ал аркылуу калкка депозиттерди коргоо жөнүндө маалыматты жеткирүү эң натыйжалуу болуп чыкты. Албетте, Агенттиктин социалдык тармактарындагы расмий баракчалары аркылуу маалымат таратуу - бул калк менен байланыш каналы, бул жерден калктын кабардар экендигин дароо билсе (“фидбек” алса болот) болот.

Ошондой эле, улуттук телерадиоберүү корпорациясында (МТРК) жана Биринчи радиодо прайм-тайм режиминде депозиттерди коргоо системасы жөнүндө видео/аудио роликтерди көрсөтүү аркылуу республикалык телерадио аркылуу маалымат берүүнүн салттуу ыкмалары кыргыз жана орус тилдеринде популярдуу байланыш каналы болуп калды.

Депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларынын маалымат таратуунун сүйүктүү булактарынын бири 2023-жылы Агенттик тарабынан 100 миң нускада басылып чыккан жаңыланган “Аманатчынын маалымдамасы” китепчеси болду. Депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары - калктан депозиттерди тартууга лицензиясы бар банктар жана микрофинансылык компания - филиалдарда, сактык кассаларда жана аймактык бөлүмдөрдө депозиттерди коргоо системасы жана кепилденген учурда компенсациянын алуу шарттары жөнүндө ачык жайгаштырылган маалыматты бекер алса болот. Агенттиктин буклеттери маалыматтык инструменттердин бири катары депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларынын региондук бөлүмдөрү аркылуу бүткүл өлкө боюнча максаттуу аудиторияга жетүүгө жана маалыматтык өз ара аракеттенүүнүн туруктуу туруктуу деңгээлин камсыз кылууга мүмкүндүк берди. Жыл ичинде маалыматтык иш-чаралар өткөрүлгөн максаттуу аудиториялар: 1) жалпыга маалымдоо каражаттары жана социалдык медиа ресурстары; 2) депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары; 3) жогорку окуу жайларынын студенттери; 4) аманатчылар жана жалпысынан бүтүндөй калк.

Бир нече банктардагы аманаттарды коргоонун тартиби кандай?

Эгерде аманатчынын ар кандай банктарда, МФКда жана ТСККта аманаттары болсо, анда аманаттар боюнча компенсациянын суммасы жана алар боюнча чегерилген пайыздар ар бир банкта, МФКда жана ТСККта **1 000 000 (бир миллион) сомдон** ашпайт.

Чет элдик валютадагы аманаттарды коргоонун тартиби кандай?

Чет өлкө валютасында кабыл алынган депозиттердин суммалары аманатчыга кепилденген учур келген күнү улуттук валютада КРУБ белгилеген эсептик курс боюнча төлөнөт.

Кандай депозиттер корголбойт?

- банк, МФК жана ТСКК менен байланышкан жактардын депозиттери;
- акыркы 3 жыл ичинде банктын, МФКнын жана ТСКТтын чет өлкөлүк консультанттары же тышкы аудиторлору болгон адамдардын депозиттери;
- юридикалык жактын тапшырмасы (ишеним каты) боюнча жайгаштырылган адамдардын депозиттери;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык чектөө коюлган же камакка алынган депозиттер;
- Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары жайгашкан резидент-банктын филиалдарындагы, резидент - МФК филиалдарындагы депозиттер.

www.deposit.kg

Компенсациялык төлөмдөрдүн башталышы жөнүндө маалымат

Кепилденген учурдун келип чыгышы жөнүндө маалымат республикалык гезиттерде, жалпыга маалымдоо каражаттарында жана Агенттиктин www.deposit.kg расмий сайтында банк-агенттин дарегин, компенсациялык төлөмдөрдү жүргүзүүнүн датасын, убактысын, формасын жана тартибин көрсөтүү менен жарыяланат.

Аманат боюнча компенсацияларды төлөөнүн тартиби

Аманат боюнча компенсация төлөм кепилденген учур келип чыккан күндөн тартып 30 календардык күндөн кечиктирбестен башталат. Аманатчыларга компенсациялык төлөмдөрдү Агенттик өзү жана/же Агенттик тандап алган банк-агент аркылуу жүргүзөт.

Аманаттар боюнча компенсация алуу үчүн аманатчы тапшырууга тийиштүү документтер:

- белгиленген формадагы арыз (Аманатчы Агенттиктен же агент-банктан алат);
- аманатчынын инсандыгын күбөлөндүрүүчү документ;
- аманат келишими;
- эгерде аманатчынын атынан анын мыйзамдуу өкүлү келсе, ишеним кат.

Урматтуу аманатчы!

Кошумча маалымат алуу үчүн биздин
www.deposit.kg
веб-сайтына кириңиз

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ДЕПОЗИТТЕРДИ
КОРГОО
АГЕНТТИГИ

АМАНАТЫҢЫЗ МАМЛЕКЕТТИН ИШЕНИМДҮҮ КОРГООСУНДА

www.deposit.kg
deposit@deposit.kg
deposit_kg

Урматтуу аманатчы!

Сиздин аманатыңыз (депозитиңиз) кепилденген учур келгенде Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик депозиттерди коргоо системасы менен корголгон.

Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттиги (мындан ары - Агенттик) жөнүндө

Агенттик Кыргыз Республикасындагы депозиттерди коргоо системасынын ишин камсыз кылуу максатында Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан түзүлгөн мамлекеттик көз карандысыз коммерциялык эмес мекеме болуп саналат.

Кыргыз Республикасындагы аманаттарды (депозиттерди) коргоо системасынын ишин камсыз кылуу боюнча милдеттерди аткарууда Агенттиктин негизги иши аманатчыларга депозиттердин суммасын жана кепилденген учур келгенде алар боюнча пайыздарды "Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын 2008-жылдын 7-майындагы № 78 Мыйзамы (мындан ары - Мыйзам) менен аныкталган тартипте жана шарттарда төлөп берүү болуп саналат. Агенттик Депозиттерди коргоо фондунун активдерин да башкарат.

Кандай аманаттар корголот?

Жеке адамдардын аманаттары:
ар кыл валютадагы талап кылуучу аманаттар, мөөнөттүү аманаттар, карт эсептери;
Жеке ишкерлердин аманаттары:
ар кыл валютадагы эсептешүү (учурдагы) эсептери.

www.deposit.kg

Депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары

- **Банк** - Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары - Улуттук банк) банктык операцияларды жүргүзүү укугуна (мындан ары - банк) лицензиясы бар, анын ичинде ислам принциптерине ылайык банк ишин жана каржылоону жүргүзүүчү Кыргыз Республикасынын резиденти, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык түзүлүүчү чет өлкөлүк банктын филиалы;
- **Микрофинансылык компания** - жеке адамдардын аманаттарын тартууга Улуттук банк лицензиялаган (мындан ары - МФК)финансы-кредиттик мекеме;
- **Турак жай жана сактык кредиттик компаниясы** – аманатчылардын акчалай каражаттарын турак жай аманат салымдар түрүндө топтоо үчүн Улуттук банктан лицензия алган банктык эмес финансы-кредиттик уюм(мындан ары - ТСКК).

Компенсациянын суммасы кандай?

Кепилденген учур келгенде ар бир аманатчыга депозиттер боюнча пайыздарды кошкондо жалпы суммасы **1 000 000** (бир миллион)сомдон ашпаган компенсация төлөнөт.

Кепилденген учур деген эмне?

Кепилденген учур - "Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык банкты же микрофинансылык компанияны, же турак жай-сактык кредиттик компанияны мажбурлап жоюу жол-жобосунун башталышы.

www.deposit.kg

Аманаттар боюнча компенсация деген эмне?

Аманаттар боюнча компенсациялар - Мыйзамдын талаптарына ылайык кепилденген учур келгенде компенсацияланууга тийиштүү кардардын банктагы, МФКдагы жана ТСККтагы депозиттик эсебине жайгаштырылган **1 000 000 (бир миллион) сомдон** ашпаган суммадагы акчалай каражаттары.

Депозиттерди коргоо фонду деген эмне?

Депозиттерди коргоо фонду депозиттерди коргоо системасынын финансылык негизи жана кепилденген учур келгенде аманаттар (депозиттер) боюнча компенсацияларды төлөй турган фонд.

Фонд Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн төгүмдөрүнүн, банк-катышуучулардын, МФК-катышуучулардын, ТСКК-катышуучулардын төгүмдөрүнүн, мамлекеттик баалуу кагаздарга инвестициялоодон түшкөн кирешелердин эсебинен түзүлөт.

Бир банктагы аманаттарды коргоонун тартиби кандай?

Эгерде аманатчынын бир банкта, бир МФКда же ТСККта бир нече депозиттери болсо, анда аманат боюнча компенсациясынын суммасы жана алар боюнча чегерилген пайыздардын жалпы суммасы жыйындысында **1 000 000 (бир миллион) сомдон** ашпайт.

Ошондой эле, отчеттук мезгилде депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары колдонгон Агенттиктин логотиби бар стикерлер чыгарылган, алар “Банкка/МКФга салынган депозиттер корголот”. Кыргыз жана орус тилдериндеги бул идентификациялык белги банктын, микрофинансылык компаниянын, турак жай аманат-кредиттик компаниянын Кыргыз Республикасынын депозиттерин коргоо системасына катышуусун билдирет жана ал кассалык машинанын терезесине же банкоматка коюлат.

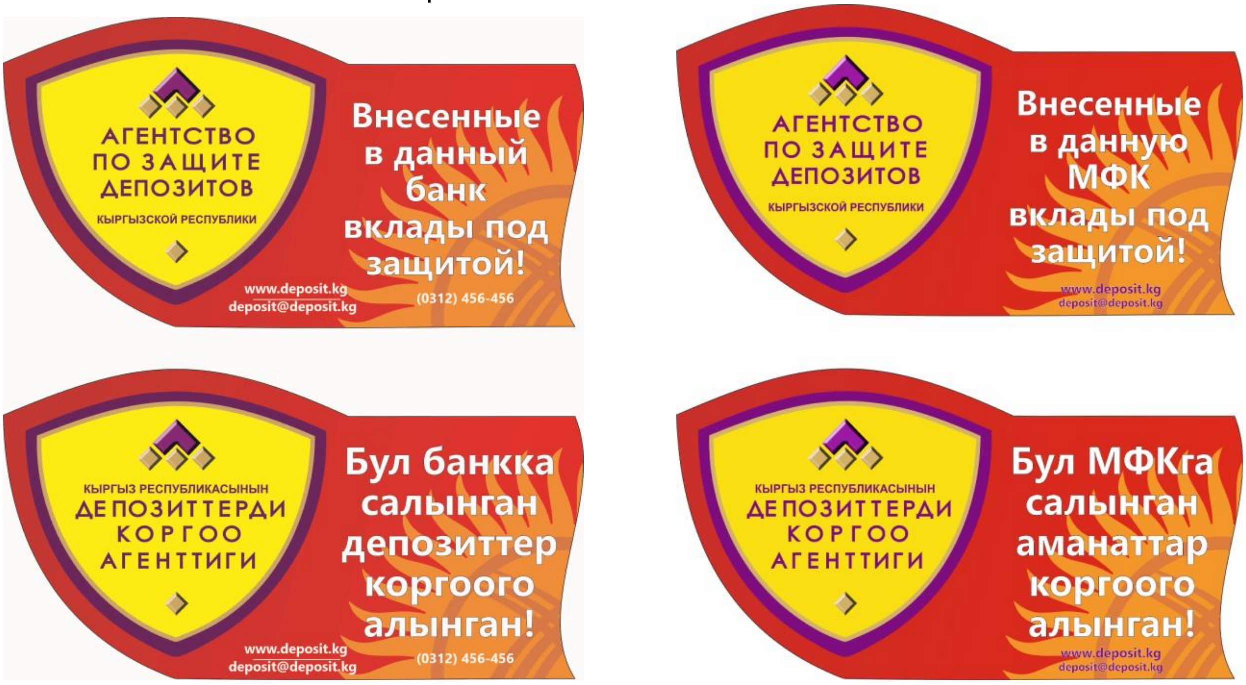

Белгилеп кетсек, маалымдоо программасы Депозиттерди камсыздандыруунун Эл аралык Ассоциациясынын (IADI) Аманатчыларды коргоо жана финансылык стабилдүүлүккө көмөктөшүү үчүн депозиттерди эффективдүү камсыздандыруу системаларынын негизги принциптеринин 10-принципине, “Коомдук маалыматка” ылайык келүү критерийлерине жооп берүү үчүн иштелип чыккандыгын белгилей кетүү керек. Бул принципке ылайык коомчулукка ар кандай маалымат каражаттары аркылуу депозиттерди коргоо системасынын артыкчылыктары жана чектөөлөрү жөнүндө дайыма маалымат берилип, калкты маалымдоо боюнча комплекстүү программанын алкагында депозиттерди коргоо боюнча калктын маалымдуулугун колдоо жана жакшыртуу үчүн бюджеттик каражаттар бөлүнгөн.

Коомчулуктун маалымдуулугун жогорулатуу боюнча өзүнө жүктөлгөн милдеттерди аткаруу максатында Агенттик Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, Кыргызстан банктар союзу, коммерциялык банктар, микрофинансылык компания, турак жай аманат кредиттик компания, ошондой эле массалык маалымат каражаттары жана калк менен иштешип келди.

Агенттик жыл сайын акчанын бүткүл дүйнөлүк жумалыгын жана аманат күнүн уюштурууга жана өткөрүүгө катышып, анын алкагында балдар, жаштар, кабарчылар жана журналисттер үчүн ар кандай сынактарды уюштуруу менен кеңири иш-чаралар уюштурулган. Бул маалыматтык кампаниянын жүрүшүндө Агенттиктин кызматкерлери жогорку жана орто окуу жайларынын студенттери үчүн конок лекцияларын өткөрүштү, пресс-конференцияларга жана телерадиодо тематикалык программаларга катышышты, ошондой эле Агенттикте жарандар,

анын ичинде студенттер, банк кызматкерлери жана аманатчылар үчүн ачык эшик күндөрүн уюштурушту. ошондой эле балдардын сүрөт жана пластилин сынактарын уюштурган. 14 жашка чейинки мектеп курагындагы балдардын мыкты эмгектери тандалып алынып, 2024-жылга календарь түрүндө Агенттиктин басма продукциясынын тематикалык материалы катары пайдаланылды.

Отчеттук мезгилде Агенттиктин жетекчилиги жана кызматкерлери тарабынан Агенттиктин ишмердүүлүгүнүн багыттары боюнча УТРКнын, Биринчи радионун, Sputnik Кыргызстан радиосунун, Санжыра радиосунун, Кабар агенттигинин түз эфиринин катышуучусу катары, ошондой эле интернетке респондент катары интервьюлар уюштурулду, андан тышкары “Акчабар”, “Акипресс”, “Banks.kg” маалымат порталдарында респондент катары дагы маалымат берилген. Төмөнкү маселелер козголгон:

- кепилдик суммасынын өлчөмүн 1 миллион сомдон ашпаган өлчөмгө чейин көбөйтүү;

- Депозиттерди коргоо фондун түзүү булактары;

- Депозиттерди коргоо фондунун бош каражаттарын инвестициялоо;

- эл аралык уюмдар менен кызматташуу жана тажрыйба алмашуу;

- “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына толуктоолорду жана өзгөртүүлөрдү киргизүү;

- санариптештирүү жана маалыматтык технологияларды колдонуу;

- Агенттикти өнүктүрүү стратегиялары.

Агенттик 2023-жылдын сентябрынан декабрына чейин журналисттердин, жеке авторлордун жана чыгармачыл жамааттардын арасында “Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин ролун ЖМКда мыкты чагылдыргандыгы үчүн” конкурсун өткөрдү. Сынакка эки чыгармачыл топ, 16 журналист жана жеке авторлор катышып, алар “Акчабар”, “Биринчи Радио», «Спутник Кыргызстан», «Экономист», «Banks.kg» интернет порталдары, «Каракольская правда» гезиттери, Жалал-Абад гезити, «Вестник» журналы, «YouTube» каналы, «ТикТок», «Фейсбук» социалдык тармактары” маалымат каналдарына Агенттиктин максаттары, милдеттери жана өнүгүү келечеги, анын ичинде анын ишмердүүлүгүнүн ар кандай багыттары боюнча 30дан ашык сынактык иш жайгаштырылды.

Агенттик Улуттук банк, Кыргызстандын банктар союзу, эл аралык уюмдар жана бизнес-коомчулуктар тарабынан уюштурулган тегерек столдорго катышып, республиканын банк-финансы түзүмдөрүн өнүктүрүүнүн актуалдуу маселелерин жана жаңы чакырыктарын талкуулаган.

Маалыматтык кампания маалыматтын айкындыгы жана ачыктыгы; өз убагында жана ыкчам болгондугу; маалыматтын жеткиликтүү болушу; маалыматтык колдоонун ар кандай каналдарын колдонуу принциптери сыяктуу түшүндүрүү ыкмаларына негизделген;

Агенттиктин позитивдүү имиджин жогорулатууда жана анын ишенимдүүлүгүн камсыз кылууда депозиттерди коргоо системасы жөнүндө калктын маалымдуулугу чоң роль ойнойт.

Агенттиктин https://www.facebook.com/depositkg, https://www.instagram.com/deposit_kg/, https://www.youtube.com/@deposit_kg, https://www.tiktok.com/@deposit_kg социалдык түйүндөрү аркылуу Агенттиктин айырмалоочу белгилери жана депозиттерди коргоо системасынын ишмердүүлүгү жөнүндө маалыматтыкалк арасында таанытуу боюнча жигердүү иштер жасалып, ал натыйжалуу социалдык маркетинг куралы катары иштин негизги компоненттеринин бири болду.

2023-жылдын 31-декабрындагы абалына карата социалдык тармактардагы дайындар

facebook

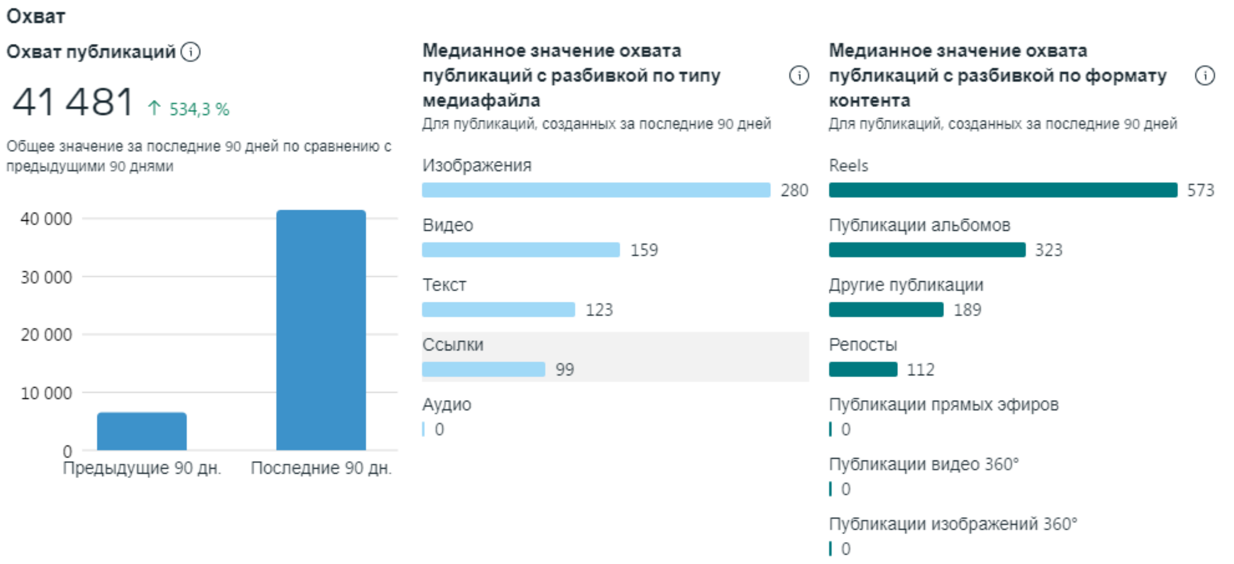

Instagram

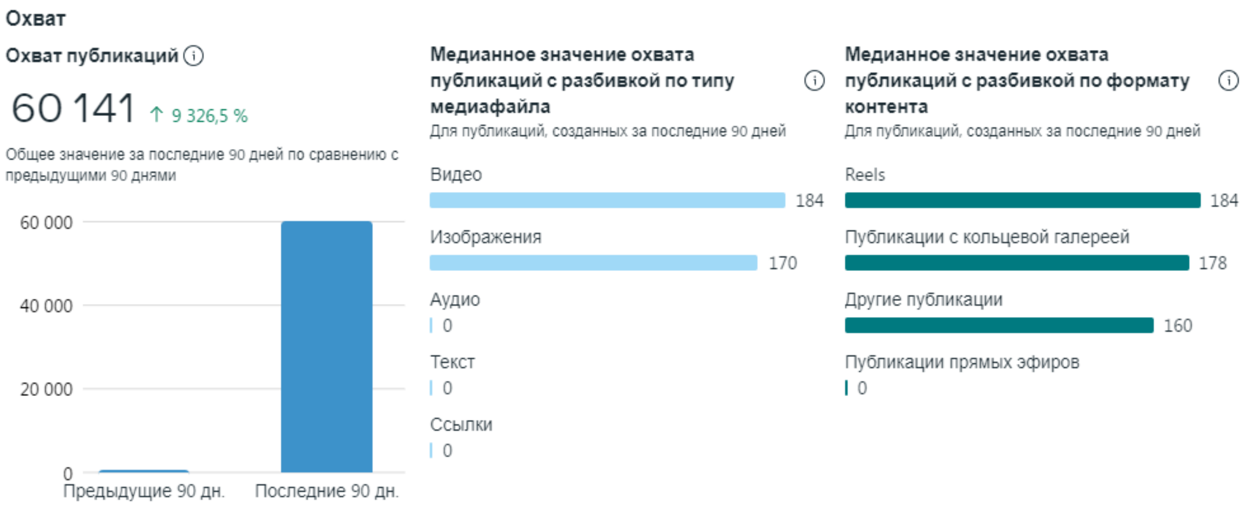

Подписчики на Facebook

1 179

Подписчики в Instagram

647

Возраст и пол

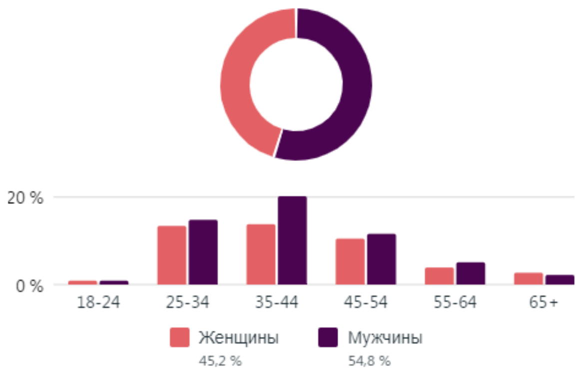

Возраст и пол

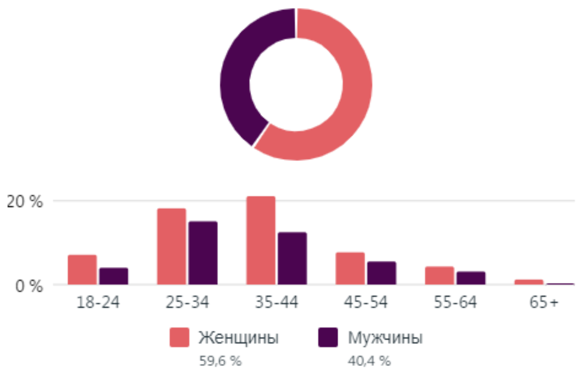

Посещения

Посещения на Facebook

11 338 ↑ 2 381 %

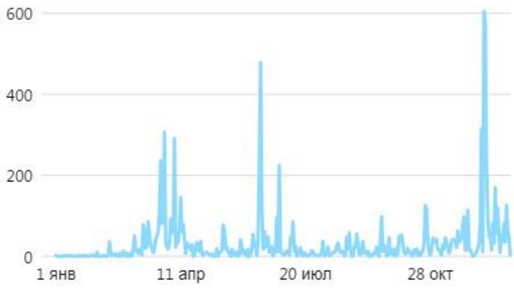

Посещения профиля Instagram

2 105 ↑ 285,5 %

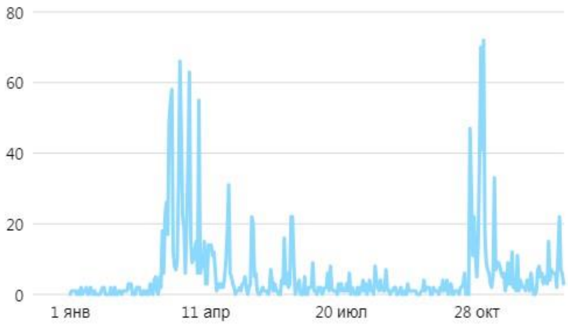

Реклама в тренде

Оплаченный охват

116 292 ↑ 43,3 %

Оплаченные показы

176 850 ↑ 64,8 %

Кошумчалай кетсек, Агенттик депозиттерди коргоо системасы жөнүндө маалыматтык роликтерди жана социалдык жарнакты иштеп чыгууда чыгармачыл мамилени жасаган, алар өз убагында калкты өзүнө тартып турган жана эсте калууга оңой болгон, улуттук табитти чагылдырган так сюжетке ээ болгон каармандарды жана сүрөттөрдү колдонуу менен тартылган. Видео/аудио роликтер УТРКда, радиодо жана Агенттиктин интернет булактарында системалуу түрдө көрсөтүлүп турган.

Биринчи радиодогу уктуруулардын саны – 1941 уктуруу. Прайм-таймда УТРКнын “Ала-Тоо” маалымат программасына чейин жана андан кийин – 762 уктуруу. Жалпы суммасы 1 857 318 сом болду.

6-глава

Агенттиктин ишин натыйжалуу башкарууну камсыз кылуу

6.1. Корпоративдик башкаруу

“Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Агенттиктин башкаруу органдары болуп Агенттиктин Директорлор кеңеши жана Аткаруучу директору саналат.

Агенттиктин Директорлор кеңеши 7 мүчөдөн турган эң жогорку башкаруу органы болуп саналат:

- Министрлер Кабинетинин Төрагасы тарабынан дайындалуучу 3 өкүл, анын ичинде Экономика жана коммерция министрлигинин бир өкүлү жана 2 - Финансы министрлиги (коллегия мүчөсүнүн деңгээлинен төмөн эмес);

- Улуттук банк Башкармасы тарабынан дайындалган Улуттук банктын 3 өкүлү (Улуттук банк Башкармасынын мүчөсүнүн деңгээлинен төмөн эмес);

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин жана Улуттук банктын биргелешкен чечими менен дайындалган банк иши чөйрөсүндөгү бир көз карандысыз эксперт.

Агенттиктин Директорлор кеңешинин өзгөчө компетенциясына төмөнкүлөр кирет:

- Агенттиктин аткаруучу директорунун сунушу боюнча катышуучу банктардын календардык жана чукул мүчөлүк акыларүнүн өлчөмдөрүн бекитүү;

- ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун макулдашуу жана аларды Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин (Өкмөтүнүн) бекитүүсүнө киргизүү;

- Агенттиктин уюштуруу түзүмүн бекитүү;

- Агенттиктин ички аудит кызматынын ишин башкаруу;

- кепилдик учур келгенде аманатчыларга компенсация төлөп берүү жөнүндө чечим кабыл алуу;

- инвестициялык саясатты аныктоо, Агенттиктин контрагенттерине чектөөлөрдү белгилөө;

- Агенттиктин бюджетин жана анын аткарылышы жөнүндө отчетту бекитүү;

- Агенттиктин жылдык отчетун бекитүү;

- Агенттиктин кызыкчылыктардын кагылышуусу боюнча комплекстүү саясатын бекитүү;

- тышкы аудитти өткөрүүгө көз карандысыз аудитордук уюмду жыл сайын тендердик негизде аныктоо;

- ушул Мыйзамдын талаптарына ылайык милдеттенмелерди жабуу үчүн Агенттиктин зайым каражаттарын тартууга макулдук берүү;

- депозиттерди коргоо системасы жөнүндө калктын маалымдуулугун жогорулатуу боюнча Агенттиктин программасын бекитүү;

- Агенттиктин стратегиялык өнүктүрүү планын жана депозиттерди коргоо системасын бекитүү.

Мыйзамдарды өркүндөтүү жана корпоративдик башкарууну өркүндөтүү, Агенттиктин ички ченемдик укуктук актыларына ылайык келтирүү максатында Директорлор кеңеши 2023-жылы компенсациянын өлчөмүн көбөйтүү бөлүгүндө “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын долбоорун жактырган. Мындан тышкары, “Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин 2023-2025-жылдарга өнүктүрүү стратегиясы”, “Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин уюштуруу түзүмүнүн жаңы редакциясы” жана “Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин калктын депозиттерди коргоо системасы жөнүндө маалымдуулугун жогорулатуу боюнча программасы” кабыл алынган. Ошондой эле “Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин Директорлор кеңеши жөнүндө” жобого жана “Агенттиктин тобокелдиктерди тескөө саясатына” өзгөртүүлөр бекитилди.

2023-жылы Агенттиктин Директорлор кеңешинин курамына төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилди:

- Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2023-жылдын 12-апрелиндеги № 2023-П-12/23-6-(БС) токтомуна ылайык Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин Директорлор кеңешинин мүчөсү болуп дайындалды;

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Төрагасынын 2023-жылдын 31-октябрындагы № 555 буйругуна ылайык Умутжан Моминович Аманбаев Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин өкүлү катары Агенттиктин Директорлор кеңешинин мүчөсү болуп болуп дайындалды;

Отчеттук жылда Директорлор кеңешинин 8 отуруму болуп, анда Агенттиктин операциялык, административдик жана башкаруучулук иши боюнча 25 маселе каралды.

6.2. Өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу

Директорлор кеңеши тарабынан бекитилген “Кыргыз Республикасынын Депозиттерин коргоо боюнча агенттигинин 2023-2025-жылдарга карата өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү стратегиясына” ылайык Агенттиктин озуйпасы кепилденген учурда банктардын жана башка банктык эмес финансы-кредиттик мекемелердин аманатчыларынын, депозиттерди коргоо системасы катышуучуларынын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын натыйжалуу коргоо, ошондой эле калкка маалымдоо жана калктын ишенимин депозиттерди коргоо системасына колдоо аркылуу Кыргыз Республикасынын финансы системасынын туруктуулугун сактоого көмөктөшүү болуп саналат.

2023-жылы Агенттик тарабынан “2023-2025-жылдарга Агенттикти өнүктүрүү стратегиясында” аныкталган милдеттерди ишке ашыруунун алкагында депозиттерди коргоо системасын өркүндөтүү боюнча төмөнкүдөй иштер жүргүзүлдү:

❖ мамлекеттик тил жана лингвистикалык экспертиза боюнча адистин штаттык бирдигин кабыл алуу менен уюштуруу түзүмүн өркүндөтүү боюнча чаралар көрүлдү;

Депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларынын тобокелдиктерин баалоого негизделген салым системасын ишке ашыруу үчүн:

❖ Агенттик тарабынан Улуттук банк менен Агенттиктин ведомстволор аралык жумушчу тобу түзүлдү;

❖ дифференцияланган мүчөлүк акылардын концепциясы, тобокелдиктерди баалоонун негизинде дифференцияланган мүчөлүк акылардын өлчөмүн аныктоонун Методикасы, дифференцияланган мүчөлүк акыларды киргизүү долбоорун ишке ашыруунун жол картасы иштелип чыккан;

❖ дифференцияланган мүчөлүк акылардын концепциясы депозиттерди коргоо системасынын катышуучулары тарабынан «Кыргызстандын банктар союзунун» кереге кеңешинде жактырылды;

❖ Агенттик Жогорку Кеңештин, Улуттук банктын, Финансы министрлигинин, Кыргызстан банктар союзунун, Депозиттерди коргоо боюнча агенттиктин Директорлор кеңешинин өкүлдөрүнүн жана депозиттерди коргоо системасынын катышуучуларынын катышуусунда “кереге кеңеш” өткөрдү.

Анда тообокелдикти баалоонун негизинде дифференцияланган мүчөлүк акылардын өлчөмүн аныктоо методологиясы жана жол картасы сунушталган;

❖ Ведомстволор аралык жумушчу топтун курамы банк секторунун өкүлдөрү менен толукталды.

Финансылоонун ислам принциптерин эске алуу менен Депозиттерди коргоо фондунун и нвестициялык портфелин кеңейтүү максатында мамлекеттик баалуу кагаздар рыногу өнүктүрүү боюнча демилгелерди илгерилетүү боюнча кадамдар жасалды.

Агенттик Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги жана Кыргыз фондулук биржасы менен бирге Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин тескемеси менен бекитилген 2023-2027-жылдарга Кыргыз Республикасында ислам экономикалык платформасын өнүктүрүү концепциясы

алкагында суверендуу сукукту чыгаруу маселеси иштелип жаткан.

Агенттик Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы менен бирге такафул ислам камсыздандыруусун киргизүү маселеси иштелип жаткан.

Кризистик кырдаалдарга даярдыгын жогорулатуу жана Агенттиктин компенсацияларды төлөө мүмкүнчүлүгүн жогорулатуу максатында “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын “Чукул мүчөлүк акылар” деген 30-беренесине өзгөртүүлөр киргизилди.

- Министрлер Кабинетинен ссуда алуу жөнүндөгү пунктта: Министрлер Кабинети суроо-талап жиберилген күндөн тартып 20 күндүн ичинде Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин маселелери боюнча жооптуу болгон тийиштуу комитети менен макулдашуу боюнча бюджеттик мыйзамдарга, бюджеттин параметрлерине тиешелүү өзгөртүүлөрдү киргизет;
- “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө” Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына ылайык Кыргыз Республикасынын депозиттерин коргоо системасынын финансылык туруктуулугун камсыз кылуу максатында Агенттиктин Директорлор кеңешинин Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан акча каражаттарын талап кылуу укугу жөнүндө пункт менен толукталды.

Кепилдик учурда компенсацияларды төлөө процессин жакшыртуу максатында:

- «Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилди: банкты, микрофинансылык компанияны жана турак жай-сактык кредиттик компаниясын мажбурлап жоюу жөнүндө соттун чечими эмес, Улуттук банк жогоруда аталгандардын лицензиясын чакыртып алган учур кепилдик учур болуп калды;
- Агенттиктин маалыматтык-аналитикалык системасы аркылуу аманатчыларга компенсацияларды төлөөгө ыкчам даярдыгын жогорулатуу үчүн депозиттерди коргоо системасынын бардык катышуучуларынан аманатчылар жөнүндө учурдагы маалыматтар базасын алуу жана аманатчыларга компенсациялардын суммасын текшерүү үчүн квартал сайын тестирлөө жүргүзүлдү;
- Агенттиктин алкагында бизнес-процесстерди жана бардык кызматкерлердин иш-аракеттерин талдоо менен ар кандай деңгээлдеги кепилдик учурларын симуляциялоочу эки стресс-тест жүргүзүлдү.

Корпоративдик башкарууну күчөтүү максатында “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилди:

- Агенттиктин аткаруу органы Аткаруучу директордон жана Аткаруучу директордун эки орун басарынан турган Башкармалыкка өзгөртүлдү;
- Аткаруу органынын мүчөлөрүнүн ыйгарым укуктарынын мөөнөтү чектелген;
- Ички аудит, тобокелдик-менеджер жана корпоративдик катчы Агенттиктин Директорлор кеңешине отчеттуу болду.

- Агенттиктин алкагында бизнес-процесстерди жана бардык кызматкерлердин иш-аракеттерин талдоо менен ар кандай деңгээлдеги кепилдик учурларын симуляциялоочу эки стресс-тест жүргүзүлдү.

Корпоративдик башкарууну күчөтүү максатында “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилди:

- Агенттиктин аткаруу органы Аткаруучу директордон жана Аткаруучу директордун эки орун басарынан турган Башкармалыкка өзгөртүлдү;
- Аткаруу органынын мүчөлөрүнүн ыйгарым укуктарынын мөөнөтү чектелген;
- Ички аудит, тобокелдик-менеджер жана корпоративдик катчы Агенттиктин Директорлор кеңешине отчеттуу болду.

Агенттиктин бизнес-процесстерин андан ары санариптик трансформациялоо максатында реалдуу убакыт режиминде дистанциялык төлөө системасын алуу системасын, жарандык даттанууларды кароо системасын киргизүү, ошондой эле Агенттиктин маалыматтык системаларынын туруктуулугун жана сапатын жогорулатууга багытталган инновациялар, автоматташтыруу жана технологиялык модернизация чөйрөсүндө комплексти жүзөгө ашыруу Агенттиктин маалыматтык системасынын утуруктуулугун жана сапатын арттырууга чакырылган варианттары изилденди жана талдоого алынды. Чет өлкөлүк өнөктөштөрдүн тажрыйбасы изилденип, кепилденген учурда камсыздандыруу компенсациясын төлөө үчүн толук функционалдык IT системасына жетүү үчүн автоматташтырууну талап кылынган 17 бизнес-процесстерден турган тизме түзүлдү.

Кыргыз Республикасынын Президентинин Жарлыгын аткаруу максатында Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигине банктарды, башка финансы-кредиттик мекемелерди жоюу жана көйгөйлүү зайымчыларды кайрылууларын кароо функцияларын алууга байланыштуу иш-чаралар комплекси жүргүзүлгөн.

«Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына тиешелүү өзгөртүүлөр киргизилди;

Агенттик депозиттерди коргоо боюнча агенттик жана банкарды жоюу боюнча агенттик ортосунда жумушчу топ түзүп, Банктарды жоюу агенттикти бириктирүү боюнча иш-чаралар планы иштелип чыккан жана бекитилген.

2023-жылдын декабрынан тартып 2023-2025-жылдарга Агенттиктин депозиттерди коргоо системасы жөнүндө калктын кабардар болуусун жогорулатуу программасы бекитилген.

- Жалпыга маалымдоо каражаттары жана маалымат-коммуникациялык каналдар аркылуу депозиттерди коргоо системасы жөнүндө калктын маалымдуулугун жогорулатуу боюнча чаралар көрүлдү.
- Агенттик Акчанын дүйнөлүк жумалыгынын (Global Money Week) жана Бүткүл дүйнөлүк (World Saving Day) аманат күнүнүн алкагында финансылык сабаттуулукту жогорулатуу боюнча иш-чараларга активдүү катышкан.

Агенттиктин кызматкерлери квалификациясын жогорулатуунун алкагында Депозиттерди камсыздандыруучулардын эл аралык ассоциациясынын, Эл аралык валюта фондунун (ЭВФ) колдоосу астында уюштурулган ар кандай конференцияларга жана окуу семинарларына, ошондой эле Кыргызстандын Банктар союзунун, Бухгалтерлердин жана Аудиторлордун Ассоциациясы окутуу семинарларына катышты.

6.3. Персоналды башкаруу

Агенттиктин персоналды башкаруусу мыйзамдуулуктун, корпоративдик жана кесиптик этиканын, социалдык жоопкерчиликтин принциптеринин негизинде ишке ашырылат.

Агенттиктин персоналды башкаруу чөйрөсүндөгү ишинин артыкчылыктуу багыты болуп Агенттиктин ишенимдүү иштешин жана өнүгүүсүн камсыз кылуу үчүн зарыл болгон персоналдын сандык жана сапаттык курамын колдоо процесси саналат.

Агенттик өзүнүн уюштуруучулук натыйжалуулугун жогорулатуу, анын ичинде оптималдуу түзүмдү түзүү, штаттык бирдикти түзүү жана кызматкерлердин кесиптик деңгээлин жана компетенттүүлүгүн жогорулатуу үчүн шарттарды түзүү аркылуу тынымсыз иштерди жүргүзүп келет.

2023-жылы Агенттиктин уюштуруу түзүмүнө 10 түзүмдүк бөлүм, анын ичинде 6 кызмат жана 4 сектор кирген. Отчеттук жылда мамлекеттик тил жана лингвистикалык экспертиза боюнча адистин штаттык бирдигин кабыл алуу менен уюштуруу түзүмүн өркүндөтүү боюнча чаралар көрүлдү.

Отчеттук мезгил ичинде кызматка 3 адис кабыл алынган, өз каалоосу менен 3 кызматкер кеткен. Кадрлардын агылуусу 15 пайызды түзгөн.

Отчеттук мезгилдин акырына карата Агенттиктин кызматкерлеринин иш жүзүндөгү саны 20 адамды түздү, анын ичинен 6 аял жана 14 эркек. Аялдардын саны пайыздык көрсөткүчтө 30%, эркектер – 70% түздү. Бардык кызматкерлердин жогорку билими бар.

Агенттиктин кызматкерлеринин орточо жашы 44 жашты түздү.

Персоналды башкаруу системасы адам ресурстарынын бардык чөйрөлөрүн камтыйт: кадрларды тандоо, адаптациялоо, окутуу жана квалификациясын жогорулатуу, эмгекке акы төлөөнү башкаруу, иш процесстеринин үзгүлтүксүздүгүн жана кызматкерлердин алмашылышын камсыз кылуу.

Отчеттук жылы кызматкерлердин ортосундагы байланышты чыңдоо, эффективдүү өз ара аракеттенүүнү жана команда түзүү көндүмдөрүн өнүктүрүү, кызматкерлердин биримдиктин деңгээлин жогорулатуу жана Агенттиктин корпоративдик баалуулуктарына берилгендик боюнча иштер улантылды – актуалдуу маселелерди талкуулоо жана андан аркы стратегиялык милдеттерди аныктоо аркылуу ачык диалогдун алкагында тажрыйба алмашуу менен команда түзүү семинарлары уюштурулду.

Агенттиктин ишинин натыйжалуу натыйжаларына жана сапат индикаторлоруна жетишүү үчүн зарыл болгон квалификацияны жогорулатуу жана системалык билимдерди жана кызматкерлердин көндүмдөрүн камсыз кылуу максатында кызматкерлер ар кандай семинарларга, тренингдерге катышып, тренингдерден өтүштү. Кызматкерлердин эл аралык билим берүү платформаларына жана сертификатталган окуу курстарына катышуусун жогорулатуу камсыз кылынды.

10-диаграмма

2023-жылдын 31-декабрына карата Агенттиктин кызматкерлеринин гендердик жана жаш курамы

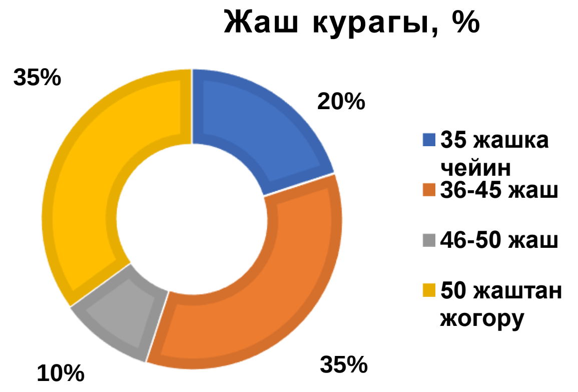

11-диаграмма

2023-жылдын 31-декабрына карата Агшенттикте иш стажы боюнча кызматкерлердин курамы

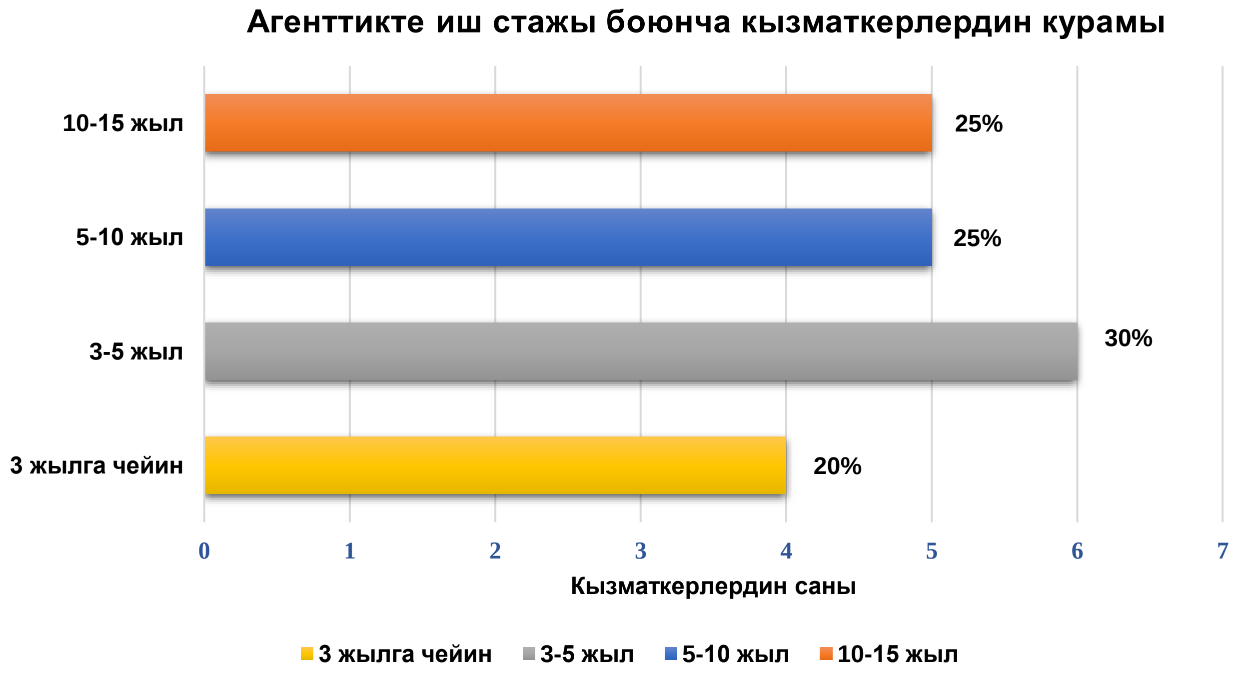

6.4. Мамлекеттик тилди өнүктүрүү

Мамлекеттик тилде укуктук ченемдик актыларды түзүү боюнча иш-чараларды мындан ары өнүктүрүү максатында Агенттиктин Директорлор кеңешинин 2023-жылдын 31-мартындагы чечими менен мамлекеттик тил жана лингвистикалык экспертиза боюнча эксперттин штаттык бирдиги түзүлүп, кийин ал аткаруучу директордун 203-жылдын 23-майындагы № 06-01/27 буйругу менен бекитилген.

2023-жылдын 5-декабрында «Айтматов ааламы» деп аталган мамлекеттик тилди даңазалоого арналган бир айлыкты ишке ашыруу максатында Агенттиктин жыйындар залында «Айтматов феноменинин калыптанышы» деген темада иш-чара өткөрүлдү.

Иш-чараны сапаттуу өткөргөндүгү үчүн агенттик Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Мамлекеттик тил жана тил саясаты боюнча улуттук комиссиянын Ардак грамотасы жана китептер жыйнагы менен сыйланды. Сыйлык тапшыруу аземи 21-февраль – Эл аралык эне тил күнүнө карата өттү.

6.5. Маалыматтык коопсуздук жана программалык-аппараттык камсыз кылуу

Агенттиктин маалыматтык технологиялар чөйрөсүндөгү иши маалыматтык коопсуздукту жана программалык-техникалык камсыздоону өнүктүрүүгө багытталган.

Отчеттук жылы компенсацияларды төлөө процессин өркүндөтүү максатында Агенттик бардык банктар-катышуучулар үчүн маалыматтарды берүүнүн форматын стандартташтыруу үчүн колдонулган автоматташтырылган маалыматтык тутумду сыноодон өткөргөн. Аманатчыларга кепилденген суммаларды төлөөдө мүмкүн болгон көйгөйлөрдү четтетүү үчүн бардык депозиттик базанын банктар-катышуучуларынын 90%ы маалыматтарды жүктөө жана иштеп чыгуу боюнча тестирлөөдөн өткөрүлдү, калган катышуучулар менен аманатчылар жөнүндө маалыматтарды түзүүдөгү каталарды жоюу боюнча иштер жүргүзүлүүдө.

Агенттиктин ишин андан ары автоматташтыруу жана бардык бизнес-процесстердин туруктуулугуна жетишүү, аманатчылар жөнүндө маалыматтарды түзүүдө жана системага маалыматтарды жүктөөдө адамдык каталарды жоюу максатында банктар-катышуучулар менен депозиттер боюнча автоматтык түрдө маалымат алмашуу системасын өркүндөтүү үчүн бир катар Төлөм системасын өркүндөтүү жана автоматташтыруу боюнча маселелер Агенттиктин Директорлор кеңешинин кароосуна коюлган.

Отчеттук жылы ЕАЭБдин камсыздандыруу уюмдарынын жетекчилеринин кеңешинин алдында санариптештирүү, автоматташтыруу жана маалыматтык технологиялар чөйрөсүндө өз ара аракеттенүү боюнча Жумушчу топ түзүлдү. Жумушчу топ эл аралык принциптерге, стандарттарга жана алдыңкы эл аралык практикага негизделген санариптештирүү, автоматташтыруу жана маалыматтык технологиялар чөйрөсүндө активдүү өз ара аракеттенүү жана маалымат алмашуу аркылуу камсыздандыруу системаларынын иштешин жакшыртуу максатында түзүлгөн.

Негизги максаттары болуп автоматташтыруу жана санариптештирүү, маалыматтык технологиялар чөйрөсүндө аналитикалык жана методикалык иштер, уюмдар ортосунда өз ара аракеттенүүнү өнүктүрүү жана маалымат алмашууну камсыз кылуу жана кепилдик доо коюлган учурда камсыздандыруу компенсациясын төлөөгө байланышкан башка маселелер саналат.

Тажрыйба алмашуу коомдо маанилүү ролду ойнойт, бул биздин ишмердүүлүгүбүздө бизнес-процесстерди автоматташтырууну жакшыртууга жана Евразия экономикалык биримдигине мүчө мамлекеттердин ишмердүүлүгүндө санариптештирүүнү өнүктүрүүгө мүмкүндүк берет. Жумушчу топтун алкагында тажрыйба жана билим алмашуу жана автоматташтыруу, санариптештирүү кепилдик учурда негизги функцияларын кыйнабастан аткарууга мүмкүндүк берет жана бизнестин акыркы чечимдерин колдонуу менен жоюу учурунда эң мыкты жаңы автоматташтырылган системаларды эске алат.

Агенттиктин материалдык-техникалык базасын жакшыртуу максатында уюштуруу чаралары көрүлүп, компьютердик жана оргтехника менен жабдуу маселелери чечилди. Кызматкерлер үчүн жаңы компьютерлер сатылып алынып орнотулду жана Агенттиктин натыйжалуу иштеши үчүн зарыл болгон лицензиялык программалык камсыздоо киргизилди.

Агенттиктин маалыматтык системаларынын туруктуулугун жана сапатын жогорулатуу үчүн инновациялар, автоматташтыруу жана технологиялык модернизациялоо жаатындагы иш-чаралардын комплексин ишке ашыруу улантылат.

6.6. Тобокелдиктерди башкаруу

Агенттик операцияларды жана бүтүмдөрдү жасоонун тартибин жана эрежелерин, башкаруунун бардык деңгээлдеринде ыйгарым укуктарды жана жоопкерчиликтерди бөлүштүрүүнү, маалыматтык системалардын жана коопсуздуктун иштешин, дайындарды алмашууну жана сактоону, кызыкчылыктардын кагылышуусун алдын алууну, ички процесстерди жана тышкы байланыштарды уюштурууну жөнгө салуучу ички саясаттарга, жоболорго жана жол-жоболорго ылайык мыйзамдарда белгиленген милдеттерди жана функцияларды аткарат.

2023-жыл ичинде Агенттик өз ишин жумушчу процесстерди жана катышуучулар, контрагенттер жана өнөктөштөр менен өз ара аракеттенүүнү оптималдаштыруу зарылдыгын эске алуу менен жүргүзүп келди.

Операциялык тобокелдиктерди минималдаштыруу максатында өзгөчө кырдаалдарда кызматкерлердин аракеттерин жөнгө салуу, маалыматтарды сактоо жана иштетүүнүн автоматташтырылган процессин иштеп чыгуу, маалыматтык коопсуздуктун деңгээлин жана иш процесстеринин үзгүлтүксүздүгүн жогорулатуу, ички ченемдик документтерди инвентаризациялоо боюнча чаралар көрүлдү.

Тобокелдиктерди башкаруунун максаты мыйзамга ылайык Агенттиктин милдеттерин жана функцияларын ишке ашырууга көмөктөшүүчү чаралардын комплексин ишке ашыруу болуп саналат.

Агенттиктин Тобокелдиктерди башкаруу саясатына ылайык маалыматты чогултуу жана талдоо, тобокелдик чөйрөсүн аныктоо, тобокелдиктерди контролдоо функциялары тобокелдик-менеджерге жүктөлөт.

2023-жылдын 14-декабрындагы № 207 “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына (мындан ары - Мыйзам) кабыл алынган толуктоолорго жана өзгөртүүлөргө ылайык Агенттиктин тобокелдик-менеджери Агенттиктин Директорлор кеңешине отчёт берет. Мыйзамга ылайык тобокелдиктерди тескөө кызматы/тобокелдик-менеджер тобокелдиктерди тескөө боюнча күнүмдүк иш-чараларга жооптуу болгон Депозиттерди коргоо боюнча агенттиктин түзүмдүк бөлүмү/кызматкери болуп саналат.

2023-жылы Директорлор кеңешинин 2023-жылдын 4-июлундагы № 19 токтому менен Агенттиктин тобокелдиктерин баалоонун жаңы Методологиясы бекитилген, ошондой эле кепилденген учурда эки симуляция (стресс-тестирлөө) жүргүзүлгөн, банктар жана симуляциялардын жыйынтыгы боюнча тиешелүү иш-чаралар пландары түзүлдү.

Агенттикте жасалып жаткан операциялардын жана бүтүмдөрдүн мыйзамдуу талаптарга жана ички ченемдик укуктук актыларга ылайык келишине алдын ала, учурдагы жана кийинки контролду камтыган ички контролдук системасы бар. Ички контроль системасынын адекваттуулугун жана натыйжалуулугун баалоо Директорлор кеңешине баш ийген ички аудит кызматына жүктөлөт.

6.7. Аудит

“Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө” Мыйзамга ылайык Агенттиктин ички аудити Ички аудит кызматы тарабынан жүзөгө ашырылат.

Агенттикте ички контролдун адекваттуу системасы бар, ички контролдук функцияларын Ички аудит кызматынын (мындан ары - Кызмат) башкы аудитору ишке ашырат. Кызмат Агенттиктин өз алдынча түзүмдүк бөлүмү болуп саналат, Директорлор кеңешинин Агенттиктин ишин контролдоо функциясын камсыз кылуу үчүн түзүлгөн. Кызматка жалпы жетекчиликти Агенттиктин Директорлор кеңеши жүзөгө ашырат.

Ички аудит – Агенттиктин ичинде Кызматтын иш планына, Агенттиктин Директорлор кеңешинин тапшырмаларына ылайык аткарылып жана жүзөгө ашырылып жаткан көзкарандысыз жана объективдүү функция. Ал Агенттиктин ишин өркүндөтүүгө багытталган жана Агенттиктин көрсөтүлгөн башкаруу органдарына өзүнө ички контролдоо системасынын талдоосун, баасын жана байкоосун, финансылык жана башкаруучулук маалыматтын бышыктыгын жана ишенимдүүлүгүн жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын сакталышын камтыган объективдүү жана көз карандысыз маалыматты берет.

Отчеттук мезгилде Кызматтын 2023-жылга бекитилген жылдык иш планына ылайык Агенттиктин ишинин негизги багыттары боюнча, анын ичинде коммерциялык банктардын мүчөлүк акыларын эсептөөнүн тууралыгы, компенсацияларды төлөө тартиби, финансылык-чарбалык иш боюнча текшерүүлөр жүргүзүлдү, алардын бар экендигин тастыктоо үчүн инвентаризация жүргүзүлдү жана алардын абалына баа берилди, жыйынтыгында тиешелүү сунуштар берилди.

2023-жылы тышкы аудитор ротацияланып, Агенттиктин финансылык отчетуна аудит жүргүзүү максатында “Марка Аудит Бишкек” жоопкерчилиги чектелген коому аудитордук уюм тандалган.

HLB Марка Аудит ЖЧК аудитордук компаниясынын корутундусунун негизинде Агенттиктин финансылык отчету бардык олуттуу аспектилери боюнча Агенттиктин 2023-жылдын 31-декабрына карата финансылык абалын, анын финансылык натыйжаларын жана аяктаган күнүнө карата Эл аралык стандарттардын финансылык отчетуна (IFRS) ылайык жыл үчүн акча каражаттарынын агымын туура чагылдырат.

7-глава

Агенттиктин коомдук иши

7.1. Агенттиктин коомдук иши

Агенттик кызматкерлеринин жигердүү жана натыйжалуу ишин колдоп келет жана аны шыктандырып турат. Кызматкерлердин өндүрүмдүүлүгүн жана натыйжалуулугун жогорулатууга жардам берген кесипкөй иш-чаралар менен биргелешип иштөө кубатталып турат жана ага жол көрсөтүлүп турат.

Агенттик Кыргыз Республикасынын депозиттерди коргоо системасынын коомчулукта кадырын арттырууга туруктуу негизде өз салымын кошуп келет.

Калк арасында сергек жашоону жана спортту жайылтуу максатында Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин кызматкерлери 2023-жылдын 14-майында Кыргызстандын улуттук валютасынын жүгүртүүгө киргизилгендигинин 30 жылдыгына карата жөө жүрүшкө катышты.

2023-жылдын 18-мартында Агенттиктин кызматкерлери жана жетекчилиги шаарлардын жана айылдардын аймактарын социалдык инфраструктураны, санитардык абалды жакшыртуу, жашылдандыруу жана көрктөндүрүү максатында өткөрүлгөн жалпы республикалык ишембиликке катышты.

Бүткүл элдик ишембиликтин алкагында агенттиктин кызматкерлери «Октябрь» кинотеатрынын жанындагы сейил багында атайын бөлүнгөн жерде тазалоо иштерин жүргүзүштү. Аянт таштандылардан, түшкөн жалбырактардан, сынган бутактардан тазаланып, ирригациялык системалар тазаланды.

8-глава

Финансылык отчеттуулук жана көзкарандысыз аудитордун корутундусу

8.1. 2023-жылдын 31-декабрына карата

Финансылык абал жөнүндө отчет

8-таблица

(миң сом)

Берененин аталышы	2023-жылдын 31-декабры	2022-жылдын 31-декабры (өзгөртүлгөн)
Активдер		
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	1 245	1 665
Дебитордук карыз	195 862	135 916
Амортизацияланган нарк боюнча бааланган инвестициялык баалуу кагаздар	5 651 226	4 416 988
Негизги каражаттар жана материалдык эмес активдер	10 048	12 190
Башка активдер	749	49
Жыйынтыгында активдер	**5 859 130**	**4 566 808**
Милдеттенмелер		
Кыска мөөнөттүү милдеттенмелер	6 487	4 554
Жыйынтыгында милдеттенмелер	**6 487**	**4 554**
Депозиттерди коргоо фонду		
КР Өкмөтүнүн мүчөлүк акылары	257 741	257 741
Катышуучулардын мүчөлүк акылары	3 413 807	2 712 589
Топтолгон таза киреше	2 181 095	1 591 924
Жыйынтыгында депозиттерди коргоо фонду	**5 852 643**	**4 562 254**
Жыйынтыгында депозиттерди коргоо фонду жана милдеттенмелер	**5 859 130**	**4 566 808**

Аткаруучу директор

Букуев К. Дж.

Финансы менеджери – башкы бухгалтер

Байдылда уулу И.

8.2. 2023-жылдын 31-декабрына карата жыйынды кирешеси жөнүндө отчет

9-таблица
(миң сом)

Аталышы	Жыл үчүн, 2023-жылдын 31-декабрында аяктаган	Жыл үчүн, 2022-жылдын 31-декабрында аяктаган
Кирешелер		
Фонддун активдерин башкаруудан тапкан киреше	668 632	457 712
Жыйынтыгында, кирешелер	**668 632**	**457 712**
Чыгымдар		
Кутүлүп жаткан кредиттик чыгымдарга камды түзүү	(13 097)	(5 183)
Курстук айырмадан пайда (чыгым)	(34)	(148)
Персоналга чыгымдар	(47 793)	(33 629)
Негизги каражаттардын жана материалдык эмес активдердин амортизациясы	(3 882)	(4 770)
Чарбалык-операциялык чыгымдар	(14 655)	(12 131)
Жыйынтыгында чыгымдар	**(79 461)**	**(55 861)**
Жыйынтыгында жыйынды киреше	**589 171**	**401 851**

Аткаруучу директор

Букуев К. Дж.

Финансы менеджери – башкы бухгалтер

Байдылда уулу И.

8.3. 2023-жылдын 31-декабрына карата
Депозиттерди коргоо фондунда өзгөрүүлөр жөнүндө отчет

10-таблица

(миң сом)

Аталышы	КР Өкмөтүнүн мүчөлүк акылары	Катышуучулардын мүчөлүк акылары	Топтолгон таза киреше	Жыйынтыгында
2021-жылдын 31-декабрына карата калдык	**257 741**	**2 232 160**	**1 190 073**	**3 679 974**
Катышуучулардын мүчөлүк акылары	-	464 502	-	**464 502**
Жылдык жыйынды киреше	-	-	401 851	**401 851**
2022-жылдын 31-декабрына карата калдык	**257 741**	**2 696 662**	**1 591 924**	**4 546 327**
Өткөн мезгилди түзөтүү		15 927		
Түзөтүүлөрдү эске алуу менен 2022-жылдын 31-декабрына карата калдык	**257 741**	**2 712 589**	**1 591 924**	**4 562 254**
Катышуучулардын мүчөлүк акылары	-	701 218	-	**701 218**
Жылдык жыйынды киреше	-	-	589 171	**589 171**
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	**257 741**	**3 413 807**	**2 181 095**	**5 852 643**

Аткаруучу директор

Букуев К. Дж.

Финансы менеджери – башкы бухгалтер

Байдылда уулу И.

8.4. 2023-жылдын 31-декабрына карата
Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө отчет

11-таблица

Түз метод (миң сом)

Аталышы	Жыл үчүн, 2023-жылдын 31-декабрында аяктаган	Жыл үчүн, 2022-жылдын 31-декабрында аяктаган
1. Операциялык ишмердүүлүк		
Персоналга төлөмдөр (социалдык төгүмдөрдү жана киреше салыгын кошкондо)	(46 540)	(31 898)
Жеткирүүчүлөргө, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөмдөр	(12 965)	(10 799)
Акча каражаттарынын башка келип түшүүсү	414	520
Акча каражаттарынын башка төлөмдөрү	(2 076)	(1 810)
Операциялык иштен акча каражаттарынын таза өзгөрүүсү	**(61 167)**	**(43 987)**
2. Инвестициялык ишмердүүлүк		
Баалуу кагаздарды төлөөдөн түшүүлөр	16 456 758	32 492 127
Баалуу кагаздарды сатып алуу	(17 035 337)	(32 885 997)
Негизги каражаттарды жана материалдык эмес активдерди сатып алуу	(1 740)	(1 828)
Инвестициялык ишмердүүлүктөн келип чыккан таза акча агымдары	**(580 319)**	**(395 698)**
3. Финансылык ишмердүүлүк		
Депозиттерди коргоо фондуна катышуучулардан каражаттардын келип түшүшү	641 146	440 170
Финансылык ишмердүүлүктөн келип түшкөн акча каражаттарынын таза өзгөрүүсү	**641 146**	**440 170**
Валюта курсунун өзгөрүүсүнүн таасири	(81)	(148)
Акча каражаттарынын таза өзгөрүүсү	**(421)**	**337**
Жылдын башындагы акча каражаттары	1 669	1 332
Жылдын аягына Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	1 248	1 669

Аткаруучу директор

Букуев К. Дж.

Финансы менеджери – башкы бухгалтер

Байдылда уулу И.

HLB МАРКА АУДИТ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ДЕПОЗИТТЕРДИ КОРГОО БОЮНЧА АГЕНТТИГИНИН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТУ ЖӨНҮНДӨ "ЭЙЧЭЛБИ МАРКА АУДИТ" ЖЧКнын КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРУНУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ

Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин Директорлор кеңешине

Пикир

Биз Кыргыз Республикасынын Депозиттерди коргоо боюнча агенттигинин (мындан ары - Агенттик) 2023-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө отчетту, жыйынды кирешелер жөнүндө отчетту, Депозиттерди коргоо фондундагы өзгөрүүлөр жөнүндө отчетту жана көрсөтүлгөн датада аяктаган жыл үчүн акча каражаттарынын жылышы жөнүндө отчетту камтыган финансылык отчетуна, ошондой эле финансылык отчеттуулукка карата эскертүүлөргө, анын ичинде эсеп саясатынын негизги жоболорунун кыскача баяндамасына аудит жүргүздүк.

Биздин пикирибиз боюнча финансылык отчет Агенттиктин 2023-жылдын 31-декабрына карата финансылык абалын, финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттарына (ФОЭС) ылайык, көрсөтүлгөн датада аяктаган жыл үчүн анын финансылык натыйжаларын жана акча каражаттарынын кыймылын бардык олуттуу аспектилерде ишенимдүү чагылдырат.

Пикир билдирүү үчүн негиз

Биз аудитти Аудиттин эл аралык стандарттарына (АЭС) ылайык жүргүздүк. Ушул стандарттарга ылайык биздин милдеттерибиз корутундубуздун "Финансылык отчетко аудит жүргүзүү үчүн аудитордун жоопкерчилиги" бөлүмүндө баяндалган. Биз Бухгалтерлер үчүн эл аралык этика стандарттары боюнча кеңештин Кесипкөй бухгалтерлердин этика кодексине (БЭЭСК кодексине) жана биздин финансылык отчетко жүргүзгөн аудитибизге карата Кыргыз Республикасында колдонулуучу этикалык талаптарга ылайык Агенттикке карата көз карандысызбыз жана биз ушул талаптарга жана **БЭЭСК кодексине** ылайык башка этикалык милдеттерди аткардык. Биз алган аудитордук далилдер пикирибизди билдирүү үчүн негиз катары жетиштүү жана ылайыктуу деп эсептейбиз.

Башка маалыматтар

Агенттиктин 2022-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн финансылык отчетунун аудити башка аудитор тарабынан жүргүзүлгөн, ал 2023-жылдын 20-февралында аталган отчет боюнча модификацияланбаган пикирин билдирген.

Агенттиктин жетекчилигинин жана корпоративдик башкаруу үчүн жооптуу адамдардын финансылык отчет үчүн жоопкерчилиги

Агенттиктин жетекчилиги ФОЭСке ылайык финансылык отчетторду даярдоо жана маалыматтарды ишенимдүү берүү үчүн, ошондой эле жетекчилик алдамчылыктан же катадан келип чыккан олуттуу бурмалоолорду камтыбаган финансылык отчетту даярдоо үчүн зарыл деп эсептеген ички текшерүү системасын камсыз кылуу үчүн жоопкерчилик тартат.

Финансылык отчетту даярдоодо Агенттиктин жетекчилиги Агенттиктин ишин үзгүлтүксүз улантууга жөндөмдүүлүгүн баалоо үчүн, тиешелүү учурларда иштин үзгүлтүксүздүгүнө тиешелүү маалыматтарды ачып берүү үчүн жана жетекчилик Агенттикти жоюуну, анын ишин токтотууну көздөгөн же жоюу же ишин токтотуудан башка кандайдыр бир реалдуу альтернатива болбогон учурларды кошпогондо, иштин үзгүлтүксүздүгүнө жол берүүнүн негизинде отчет түзүү үчүн жоопту.

Агенттиктин Директорлор кеңеши Агенттиктин финансылык отчетун даярдоо процессин көзөмөлдөө үчүн жоопту.

Финансылык отчеттун аудити үчүн аудитордун жоопкерчилиги

Биздин максатыбыз финансылык отчеттор ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолорду камтыбагандыгына жана биздин пикирибизди камтыган аудитордук корутундуну жасоого акылга сыярлык ишенимге ээ болуу. Акылга сыярлык ишеним жогорку деңгээлдеги ишенимди билдирет, бирок Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык жүргүзүлгөн аудит дайыма эле олуттуу бурмалоолорду, алар бар болсо аныктайт дегенге кепилдик бербейт. Бурмалоолор ак ниетсиз иш-аракеттердин же каталардын натыйжасы болушу мүмкүн жана эгерде алар өзүнчө же жалпысынан ушул финансылык отчеттун негизинде колдонуучулар тарабынан кабыл алынуучу экономикалык чечимдерге таасир этиши мүмкүн деп негиздүү божомолдонсо, олуттуу деп эсептелет.

АЭСке ылайык аудиттин алкагында биз аудит учурунда кесиптик ой жүгүртүүнү жана кесиптик скептицизмди колдонобуз. Мындан тышкары, биз төмөнкүлөрдү аткарабыз:

- алдамчылыктан же катадан улам финансылык отчеттун олуттуу бурмаланышынын тобокелдиктерин аныктайбыз жана баалайбыз, мындай тобокелдиктерге таасир этүүчү аудитордук процедураларды пландаштырабыз жана аткарабыз, биздин пикирибизге негиздүү жана ылайыктуу негиз берген аудитордук далилдерди алабыз. Кара ниет аракеттердин натыйжасында олуттуу бурмалоону аныктабоо тобокелдиги катанын натыйжасында олуттуу бурмалоону аныктабоо тобокелдигинен жогору, анткени кара ниет аракеттерге көмүскө бүтүм, жасалмалоо, атайылап өткөрүп жиберүү, маалыматты бурмалап берүү же ички көзөмөлдөө системасын айланып өтүү аракеттери кириши мүмкүн;
- жагдайга ылайык келген, бирок Агенттиктин ички көзөмөлүнүн натыйжалуулугу боюнча пикир билдирүү максатында эмес аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгуу үчүн аудиттин тиешелүү ички көзөмөлү жөнүндө түшүнүк алабыз;
- колдонулуп жаткан эсепке алуу саясатынын ылайыктуулугун жана жетекчилик тарабынан жасалган эсепке алууну баалоолордун жана ага байланыштуу ачыкка чыгаруулардын негиздүүлүгүн баалайбыз;
- улантылып жаткан иш үчүн эсептик негизди жетекчиликтин колдонуусунун ылайыктуулугу боюнча корутунду чыгарабыз жана алынган аудитордук далилдин негизинде Агенттиктин иштеп жаткан уюм катары өз ишин улантуу жөндөмдүүлүгүнө шек келтириши мүмкүн болгон окуяларга же шарттарга карата олуттуу аныкталбагандык бар же жок экендигине корутунду чыгарабыз. Эгерде биз материалдык белгисиздик бар деген тыянакка келсек, анда аудитордук отчетубузда финансылык отчеттордогу тиешелүү ачууларга көңүл бурушубуз керек же эгерде мындай ачуулар шайкеш болбосо, пикирибизди өзгөртүшүбүз керек. Биздин корутунду аудитордук отчеттун датасына чейин алынган аудитордук далилдерге негизделет. Бирок, келечектеги окуялар же шарттар Агенттиктин уланып жаткан ишине таасир этиши мүмкүн;

- финансылык отчеттун берилишин, анын түзүмүн жана мазмунун, анын ичинде маалыматтын ачыкка чыгарылышын, ошондой эле финансылык отчеттун негизинде жаткан операциялар жана көрүнүштөр алардын так берилиши камсыз кылынгандай берилишин баалайбыз.

Биз Агенттиктин жетекчилиги жана Директорлор кеңеши менен маалыматтык өз ара аракеттенүүнү ишке ашырабыз, аларга башкалардан тышкары аудиттин пландаштырылган көлөмү жана мөөнөттөрү, ошондой эле аудиттин жыйынтыктары боюнча олуттуу эскертүүлөр, анын ичинде аудит процессинде биз аныктаган ички көзөмөлдөө системасынын олуттуу кемчиликтери жөнүндө маалыматтарды жеткирип турабыз.

Биз ошондой эле Агенттиктин жетекчилигине жана Директорлор кеңешине биз көз карандысыздыкка карата бардык тиешелүү этикалык талаптарды сактагандыгыбыз жана аудитордун көз карандысыздыгына негиздүү таасир этүүчү катары каралышы мүмкүн болгон бардык мамилелер жана башка маселелер жөнүндө, ал эми зарыл учурларда тиешелүү сактык чаралары жөнүндө маалымдагандыгыбыз жөнүндө билдирүү беребиз.

Агенттиктин жетекчилигине жана Директорлор кеңешине билдирген маселелердин ичинен биз учурдагы мезгил үчүн финансылык отчетту текшерүү үчүн эң маанилүү болгон маселелерди аныктадык, тиешелүү түрдө, аудиттин негизги маселелери болуп саналат. Биз бул маселелерди аудитордук корутундуда баяндайбыз, бул маселелер жөнүндө ачык жарыялоого мыйзам же ченемдик укуктук актылар менен тыюу салынбаган же өтө сейрек учурларда биздин корутундуда кандайдыр бир маселе жөнүндө маалымат билдирилбеши керек деген тыянакка келбесеген учурдан тышкары, анткени мындай маалыматты билдирүүнүн терс кесепеттери аны билдирүүдөгү коомдук пайдадан ашып кетет деп негиздүү божомолдоого болот.

"ЭйчЭлБи Марка Аудит" ЖЧК

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Финансы рыногун жөнгө салуу жана көзөмөлдөө мамлекеттик кызматы тарабынан берилген 2018-жылдын 13-ноябрындагы № 0146 лицензия. Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин 2019-жылдын 11-октябрындагы № 4850-3301-ООО каттоо күбөлүгү

Кыргыз Республикасы, Бишкек ш.

Профессор Зима көч., 38, тел./факс(312) 32 05 75

Асылбекова А.М., Аудитор, Директор

2019-жылдын 7-августундагы каттоо № 0461, АД №0012 сериясындагы аудитордун квалификациялык күбөлүгү

Кобрицева Н.Н., Аудитор

2004-жылдын 12-июнундагы №00047 аудитордун квалификациялык сертификаты,

2011-жылдын 15-апрелиндеги CIPA №0000492,

2009-жылдын 10-декабрындагы ДипИФР №1709119

2024-жылдын 4-марты

HLB МАРКА АУДИТ

Айыл Банк
Ближе к Вам!

Банк Азии

ФинансКредитБанк

БТБ
БАЙ ТУШУМ БАНК

БАНК КОМПАНЬОН

25 жыл BAKAI BANK

DemirBank
банк для вашей жизни

DOSCREDOBANK

KSB COMMERCIAL BANK
MEMBER OF A SWISS FINANCIAL GROUP

Евразийский Сберегательный Банк

capital bank

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ДЕПОЗИТТЕРДИ КОРГОО АГЕНТТИГИ

KKB

KICB
KYRGYZ INVESTMENT AND CREDIT BANK

Эко Исламик Банк

mbank

NBP

РОССИЙСКО-КЫРГЫЗСКИЙ АМАНБАНК

ТОЛУБАЙ БАНК

Optima Bank

FINCA® Bank

САЛЫМ ФИНАНС

РСК БАНК

ХАЛЫК БАНК КЫРГЫЗСТАН
HALYK BANK
HALYK BANK KYRGYZSTAN

КЕРЕМЕТ БАНК